

Upravištvo: Ljubljana, Knafljeva
ulica 5. — Telefon št. 3122, 3123,
3124, 3125, 3126.
Inseratni oddelek: Ljubljana, Selen-
burgova ul. 3. — Tel. 3492, 2492.
Podružnica Maribor: Gosposka uli-
ca št. 11. — Telefon št. 2455.
Podružnica Celje: Kocenova ulica
št. 2. — Telefon št. 190.
Računi pri pošt. ček. zavodih: Ljub-
ljana št. 11.842 Praga čisto 78.180,
Wien št. 105.241.

JUTRO

Naročnina znaša mesečno Din 25.—

Za inozemstvo Din 40.—

Uredništvo:

Ljubljana, Knafljeva ulica 5. Tele-
fon št. 3122, 3123, 3124, 3125, 3126.
Maribor, Gosposka ulica 11. Telefon
št. 2440
Celje, Kocenova ul. 8. Tel. št. 190

Rokopis se ne vračajo — Oglas
po tarifu.

Ekspoze Malypetra

Glavna naloga nove čl. vlade je izenačenje proračuna
— Primanjkljaj znaša 1150 milijonov kron

Praga, 3. novembra. g. Na današnji
sej poslanske zbornice je novi mini-
strski predsednik Malypetr prečital
vlado izjavo, ki pravi med drugim:

Naloge vlade postajajo z vsakim
dnem resnejše in težavnejše. Splošna
gospodarska kriza se običajno v drž-
avnem gospodarstvu, ki izkazuje po-
vsod primanjkljaj. Državni dohodki
padajo, dočim so državni izdatki ved-
no večji, zlasti zaradi velikih stroškov
za olajšanje posledic brezposelnosti. V
zgodovini ni primera za sedanjí polo-
žaj svetovnega gospodarstva in se za-
rad tega ne smemo tolažiti s teorijo o
izpremembi konjunktura in periodah
krize. Na vsak način se mora najti pot
za izenačenje dohodkov in izdatkov,
ker bi primanjkljaj v državnem gospo-
darstvu omajal temelje države ter uni-
čil zasebno gospodarstvo. Največja na-
loga vlade je zaradi tega izenačenje
proračuna. Ker se davčna obremenitev
prebivalstva skoraj ne more več po-
večati, se mora izvesti znižanje držav-
nih izdatkov. Izdatki državne uprave
bodo v prihodnjem proračunu določeni
na 9.177 milijonov Kč, od katerih odpa-
de 4.155 milijonov na osebne, ostalo

pa na stvarne izdatke. Med temi so
tudi izdatki v višini 1.870 milijonov za
obresti državnih dolgov. Redni dohod-
ki so določeni na 8027 milijonov, tako
da znaša primanjkljaj 1.150 milijonov,
ki se mora kriti s prihranki. Od tega
primanjkljaja se bo krilo 600 milijonov
z novim znižanjem plač državnih na-
meščencev, ostali del pa se mora kriti
s prihranki. Z ureditvijo državnih fi-
nanc mora priti tudi do oživiljenja de-
narnega trga. Vlada bo storila vse, da
doseže dejansko pocenitev kreditov za
javno industrijo in za poljedelstvo. Ce-
ne industrijskih in poljedelskih proizvo-
dov se morajo izenačiti. Danes stane
meterski stot pšenice 78 odstotkov
predvojnne cene, dočim stane enaka ko-
ličina pšenice 168 odstotkov in koksa
celo 205 odstotkov predvojnne cene. Za-
to se mora pregledati poslovanje kar-
telov ter vmesne trgovine. Brezposel-
ni morajo vsaj deloma dobiti dela s
primernimi investicijami.

Kar se tiče zunanje politike, bo nova
vlada vztrajala pri dosedanjih smerni-
kah ter bo delala za to, da se doseže
politični in gospodarski sporazum med
narodni.

Po ostavki Zaleskega

Poljska zunanja politika se tudi po odstopu Zaleskega
ne bo izpremenila

Varšava, 3. novembra. d. Današnji listi
prinašajo dolge komentare o ostavki Za-
leskega in imenovanju Becka za zunanjega
ministra, naglašajoč, da se smernice poljs-
ke zunanje politike ne bodo izpremenile.
Na drugi strani listi odločno demantirajo
vesti nekaterih inozemskih listov, po kate-
rih naj bi bila ostavka Zaleskega posledica
sporov in nesporazumov, na katere so na-
letela rumunsko-ruska pogajanja zaradi po-
godbe o nenapadanju. »Express Poranny«
ugotavlja, da so take domneve navadna
fantazija in brez vsake podlage.

Novi poljski zunanji minister polkovnik
Beck je bil rojen l. 1894. ter je sin bivšega
državnega podtajnika v notranjem mini-
strstvu v predmajske dobi. Jožefa Becka.
Obiskoval je srednjo šolo v Krakovu ter
študiral na politehnikah v Lvovu in na eks-
portni akademiji na Dunaju. Ob izbruhu
svetovne vojne je vstopil v poljsko legijo
in se je boril v prvi brigadi Pilsudskega

ko topničar. L. 1918. je bil skupaj z ge-
neralom Rydz-Smiglyem v Ukralini, kjer je
sodeloval v tamošnji poljski osvobodilni
organizaciji. L. 1919. je absolvirал general-
štabno šolo, med poljsko-rusko vojno je
bil poveljnik baterije pri artiljeriji na ko-
njih. pozneje pa je bil pozvan v generalni
štab. V pomladanski ofenzivi l. 1920 je bil
dodeljen poveljstvu prve armade, pozneje
pa je bil v vojni že načelnik oddelka šta-
ba maršala Pilsudskega. L. 1922. je bil vo-
jaški ataše v Parizu in Bruslju. Jve leti
kasneje pa se je vrnil v Varšavo, kjer je
obiskoval višjo vojno šolo. L. 1926. je po-
stal kabinetni šef v vojnem ministrstvu, ko
pa je 25. avgusta 1930 Pilsudski zopet pre-
vzel ministrsko predsedstvo, je bil imeno-
van za ministra brez portfelja in za na-
menstnika ministrskega predsednika. V na-
slednji vladi Slaweka je bil v začetku de-
cembra 1930 imenovan za državnega po-
dtajnika v državnem ministrstvu.

Odpor proti centralizmu v Nemčiji

Bavarska smatra postopanje Papenove vlade v Prusiji
za izzivanje, ki se mu bo z vsemi sredstvi uprla

Berlin, 3. nov. Položaj v Nemčiji je po-
stal tik pred volitvami, ki se bodo vršile
v nedeljo 6. novembra, skrajno napet. Na-
petost je izzvala Papenova vlada s svojimi
najnovejšimi ukrepi na Pruskem, ki jih
splošno smatrajo za napad na avtonomijo
posameznih nemških dežel, poostri pa jo
je posebno še notranji minister baron
Gavls svojo izjavo o namerah vlade v po-
gledu revizije ustave. Iz njegove izjave se
vidi, da vladi ni prav nič na tem, kako
bodo izpadle volitve, marveč da namera-
va vladati tudi proti novoizvoljenemu pa-
lamentu ter da ima pripravljen program
za daljšo vrsto let, tako na gospodarskem
kakor na političnem polju.

države obstojajo tudi pravice dežel, ki se
moraajo prav tako upoštevati, ukrepi proti
Prusiji pa dokazujejo nasprotje.

Berlin, 3. nov. d. Pruska deželna vlada
dr. Brauna je na svoji včerajšnji seji ugo-
tovala, da državna vlada še ni izpolnila
dolžnosti na podlagi razsodbe državnega
sodišča, po kateri bi morala vzpostaviti
odstavljenega pruskega ministra. Glede na
to izjavljajo v krogih Papenove vlade, da je
državna vlada že predložila pruski deželni
vladi potrebne predloge, na katere pa ta
doslej še ni pristala.

Tajni posvet deželnih ministrskih
predsednikov

Berlin, 3. nov. AA. Davl se je sestal
državni svet za varstvo ustavnosti. Seja
je končala brez uspeha. Spora med držav-
no vlado in prusko ustavno vlado niso
mogli izravnavati. Svet se bo sestal prihod-
nji teden še enkrat. Po sedli so imeli za-
stopniki posameznih nemških dežel sestanek,
ki je bil tajen, vendar se doznava, da
so zastopniki nemških dežel izjavili,
da se bodo uprli centralizmu.

Stavka v Berlinu

Berlin, 3. nov. AA. Nameščenci berlins-
kih prevoznih podjetij (tramvaja, pod-
zemeljske železnice in avtobusov) so da-
nes stopili v stavko v protest proti znižan-
ju plač, ki so ga predlagala vodstva teh
podjetij. Po mestu je prišlo na več krajih
do incidentov. Komunistični in hitlerjevski
stavkači kar tekmujejo v gorečnosti
med seboj, kdo bo odločilši. Društvo
hitlerjevskih nameščencev in prevoznih
delavcev je izdalo celo manifest, v kate-
rem pravi, da je vsa Nemčija na strani
stavkujočih in da je stavka postala potreb-
na zaradi slabe denarne uprave prevoznih
podjetij. Seveda porabljajo hitlerjevci
tudi to priliko, da napadajo državno vlado
zaradi njene gospodarske politike.

Prisilno politično premirje

Berlin, 3. novembra. d. Zaslišna odred-
ba državnega predsednika o prepovedi de-
monstracij se je danes razširila tudi na
vsa javna zborovanja v zaprtih prostorih
za dobo od 6. do 19. t. m. Prepoved se
utemeljuje s tem, da je na eni strani po-
trebno pomiriti v volilni borbi razpirljene
strasti, na drugi strani pa dati poljočji, ki
bo imela za časa volitev izredno mnogo
posla, potrebnj odmor.

Demisija Srškičeve vlade

V soglasju z vsemi člani kabineta je ministrski predsednik dr. Milan
Srškić sinoči podal demisijo celokupne vlade — Nj. Vel. kralj je demisi-
jo sprejel — Vzrok in namen odstopa vlade

Beograd, 3. nov. M. Danes od 18. do 18.30 se je
vršila seja ministrskega sveta, na kateri je ministr-
ski predsednik g. dr. Milan Srškić obvestil člane
vlade, da se je odločil podati Nj. Vel. kralju ostavko
celotne vlade.

Ob 18.30 se je ministrski predsednik g. dr. Milan
Srškić odpeljal v dvorec na Dedinju in tam Nj. Vel.
kralju izročil ostavko vlade.

Nj. Vel. kralj je ostavko vlade sprejel.

Beograd, 3. novembra. M. Danes ob
6. zvečer se je sestal ministrski svet k
seji, na kateri je predsednik dr. Milan
Srškić sporočil zbranim članom kabi-
neta, da se je odločil podati ostavko
celokupne vlade. Ministrski predsednik
je obrazložil svoj sklep s tem, da je
prevzel sestavo vlade v času, ko je
bilo treba očuvati enotnost in vodstvo
državne in narodne politike. Samo ta-
ko je bilo mogoče, da so se mogli mir-
no reševati in rešiti važni in nujni go-
spodarski problemi, ki so sedaj usmer-
jeni v pravilni tok. Z uspešnim konsti-
tuiranjem Narodnega predstavništva v
novem zasedanju, s formalno dovrši-
tvijo organizacije Jugoslovensko - ra-
dikalne kmetijske demokracije, z ofici-
elnim službenim priznanjem organizacije
nove stranke ter uspešno razpore-
ditvijo poslov v Narodni skupščini in
senatu, je naloga njegove vlade zavr-
šena. Ministrski predsednik dr. Srškić
zaradi tega smatra, da je treba sedaj
Nj. Vel. kralju dati možnost, da glede
na novi položaj prouči vprašanje vla-
de in stvori nove odločitve. Na koncu
se je predsednik ministrskega sveta
g. dr. Milan Srškić zahvalil ministrom
za njihovo poštrevno sodelovanje v
vladi.

Ministrski svet je soglasno pritrdil
nazorom in odločitvi predsednika vla-
de. V imenu članov kabineta se je mi-
nister dr. Albert Kramer zahvalil dr.
Milanu Srškiću za njegovo konciliant-
nost, prijateljsko kolegalnost in za nje-
govo veliko razumevanje, ki ga je
vsikdar kazal do svojih sodelavcev v
vladi.

S tem je bila seja ministrskega sveta
zaključena. Predsednik ministrskega
sveta dr. Milan Srškić se je nato odpe-
ljal na dvor, da preda ostavko vlade
Nj. Vel. kralju.

Odhajajoč iz ministrskega predsedni-
štva na dvor je g. Srškić dal novinar-
jem naslednjo kratko izjavo:

»Ostavka vlade je v zvezi z defini-
tivno organizacijo Jugoslovenske radi-
kalne kmetijske demokracije, z novim
konstituiranjem Narodnega predstavi-
štva in z novim konstituiranjem pred-
sedstva poslanskega kluba.«

Ko se je dr. Srškić vrnil z dvora, se
je izvedelo, da je vladar sprejel ostav-
ko njegove vlade.

Seja Narodne skupščine

Beograd, 3. novembra. d. Današnja seja
Narodne skupščine, ki je bila sklicana za
10., se je pričela šele ob 12.30. Po odobre-

nem zapisniku je vprašal narodni poslanec
dr. Lončarević predsednika Narodne skup-
ščine, zakaj se tako neenako objavljajo
govori narodnih poslancev v listih. Pred-
sednik dr. Kumandurič mu je pojasnil, da
Narodna skupščina nima nobenega vpliva
na liste in tudi ne daje nikakih navodil
državnemu tožilstvu.

Narodna skupščina je takoj nato prešla
na dnevni red in izvolila v smislu poslov-
nika stalne skupščinske odbore. Volitve so
se vršile po listah. Za imunitetni odbor je
bila izvoljena lista z narodnim poslancom
Todorom Tomićem na čelu. V odboru sta
izmed poslancev iz dravske banovine I. Urek
in Ivan Lončar. Za verifikacijski odbor
je bila izvoljena lista z narodnim poslancom
Božom Krstićem na čelu. V odboru
je med drugimi narodni poslanec g. Vekoslav
Spindler. V finančni odbor je bila iz-
voljena lista z dr. Perićem na čelu. Izmed
poslancev dravske banovine so v odboru
gg. Lovro Petovar, Anton Krejčič in Anton
Cerer. V administrativni odbor je bila iz-
voljena lista narodnega poslanca Vasilija
Trbiča. V odboru sta med drugimi naro-
dni poslanci inž. Pahernik in Ivan Prekor-
šek.

Pri volitvah članov odbora za prošnje in
pritožbe je bila izvoljena lista narodnega
poslanca Miroša Dragovića. V odboru je
med drugimi poslanec g. Rasto Pustoslem-
šek.

Naposlled je bil izvoljen še odbor za
proučitev zakona o ureditvi kmetijskih dol-
gov in kreditnih odnosov. V odboru je
izmed poslancev dravske banovine g. Iv. Urek.

Dnevni red je bil s tem izčrpan, nakar
je predsednik ob 14.45 zaključil sejo in
napovedal prihodnjo sejo za jutri dopoldne
ob 9. Na dnevnem redu bodo razni zakoni
in konvencije, ki so bili Narodni skupšči-
ni predloženi že v prejšnjem zasedanju,
a po posebni resoluciji preneseni tudi v
novo zasedanje.

Obnova razorožitvenih pogajanj

Včeraj se je sestalo predsedstvo razorožitvene konfe-
rence — Danes bo Boncour obrazložil francoski razoro-
žitveni načrt

Zeneva, 3. nov. s. Po tritedenskem od-
moru se je danes sestal v Zenevi urad
razorožitvene konference. Predsednik
Henderson je otvoril zasedanje s poroči-
lom, da je 47 držav sprejelo podaljšanje
razorožitvene premirja od 1. novembra
1932 do 28. februarja 1933 s prejšnjimi
pridržki in omejitvami. Henderson je na-
to sporočil, da bo francoska delegacija
jutri dopoldne obrazložila francoski kon-
struktivni razorožitveni načrt.

Paul Boncour je dopoldne obiskal pred-
sednika konference Hendersona in ga pro-
sil za pooblastilo, da ustmeno obrazloži
glavne točke načrta predsedništvu. Hen-
derson je odgovoril, da je bil dnevni red
seje predsedništva že pred nekaj časa se-
stavljen, vendar misli, da bodo člani pred-
sedništva soglasno za to, da se prošnji
Francije ugodijo. Zato bo Henderson pred-
sedništvu predlagal, naj skliče za jutri
dopoldne ob 11. izredno sejo, na kateri bo
Boncour obrazložil načrt francoske vlade
o razorožitvi in varnosti. V nekaj dneh
pričakujejo v Zenevi tudi prihoda Her-
riota, ki bo izročil razorožitveni konfe-
renco pismeno spomenico o francoskem
načrtu.

Zeneva, 3. nov. d. V odboru za ugotovi-
tev dejanskega stanja oborožitve, ki ga
je imenovala razorožitvena konferenca,
so včeraj razpravljali o vojaški organizaci-
ji policijskih čet. Pri obravnavanju to-

zadnega poročila je pripomnil švedski
general Nygöen, da morejo priti na pod-
lagi tega poročila v poštev pri vračunanju
bojnih sil samo najbolje oborožena in
opremljena policijska moč. Glede na
na to je izjavil francoski delegat Massigli,
da je treba v vsakem primeru posebej
preiskati, ali spadajo policijska močva
med vojne sile posameznih armad. Pred-
sednik odbora Westmann je predlagal,
naj vojaški pododbor še enkrat prouči
vprašanje policijskih sil v posameznih drž-
avah na podlagi poročila in s sodelova-
njem posebno zainteresiranih vlad, pri-
čemer naj prične razpravljati v prvi vrsti
o onih državah, katerih policijski režim je
bil določen s mirovnimi pogodbami. Ker
so predsedniku Hooverju služile za izhodno
točko svojega razorožitvenega načrta vo-
jaške razmere v njih. Končno se je izja-
vil soglasnega tudi predsednik. Vojaški
odbor ima čimprej proučiti vprašanje, v
kakem razmerju se ima v posameznih drž-
avah in sicer predvsem v onih, ki imajo
po mirovnih pogodbah poseben režim, to-
rej v Nemčiji, Avstriji, na Madžarskem in
v Bolgariji, preostali policija glede na
efektivno stanje oborožitve.

London, 3. nov. AA. Predsednik angle-
ske vlade MacDonald je v spodnji zbornici
odgovarjajoč na neko interpelacijo izja-
vil, da mora imeti vlada nevezane roke
za razorožitvena pogajanja.

Kočljiv položaj angleške vlade

Borba za agrarne zaščitne carine — Zahteve konservativcev po uvedbi
carin na uvoz mesa

London, 3. novembra. d. Konservativni
poslanec so v ponedeljek zvečer v spodnji
zbornici pozvali vlado, naj takoj uvede ca-
rine na uvoz mesa iz mozemstva, da bi se
tako povisale cene blaga. Obenem so za-
htevali, naj se nemudoma realizira dopust-
na kvota mesa za uvoz. Vlada je kategorično
odklonila te zahteve. Na seji ministr-
skega sveta, ki je o tem razpravljala, sta si
posebno MacDonald in trgovinski minister
Runciman prizadevala, da bi preprečila
uvedbo novih carinskih tarif za meso. Z
obema ministroma se je solidarizirala tudi
ostala vlada. Kljub temu odločenemu stali-
šču vlade pa so v parlamentarnih krogih
vedno bolj za to, da se zahteve konse-
rvativnih poslancev izvede. V kuluarjih spo-
dne zbornice se čujejo celo že pretnejše,
da bodo konservativni poslanci glasovali proti
vladi, če ne bo sprejela njihovih zahtev.

London, 3. novembra. AA. Vesti, da bo
vlada odločno proti vsaki carini na uvoz
mesa, so posledica stališča vlade, da bo

skušala v vsakem primeru spoštovati bese-
dilo in vsebino ottawskih pogovorov. Mi-
nister Runciman je takoj demisioniral, če
bi vlada hotela kakoroli odstopiti od avo-
je dosedanje ottawske smeri.

Vprašanje teh carin povzroča vladi veli-
ke skrbi. Vprašanje je zelo zamotano. An-
gelski živinorejci se morajo boriti proti
hudi konkurenci iz Avstralije. Kanade in
Nove Zelandije, ni pa izključeno, da bodo
v kratkem doživeli nove idarce in sicer
iz Irske, ki bo subvencionirala svoj izvoz
živine in mesa v Anglijo.

Vlada smatra, da bi bila še najboljša re-
šitev, če bi uvozniki prostovoljno omejili
svoje posele.

Jutri se prične v spodnji zbornici velika
razprava o brezposelnosti v Angliji. Na
dnevnem redu bo tudi razprava o položaju
kmetijstva. Debatu bodo nato nadaljevali
v ponedeljek in torek.

Novo parlamentarno zasedanje bo kralj
otvoril 22. t. m. s prestolnim govorom.

Vatikan proslavlja zasluge fašizma

Rim, 3. novembra. AA. Vatikansko gla-
silo »Osservatore Romano« priobčuje dol-
govodnik o proslavi desetletnice fašizma.
Ugotavlja, da so italijanski in zunanji li-
sti v poročilih o delu in zaslugah fašizma
v zadnjih desetletjih prežrli zasluge, ki
si jih je stekel fašistični režim na moral-
nem in verskem področju. Teh zaslug se
hvaležno spominjajo vsi italijanski kato-
ličani, zlasti pa svedenega podpisu lator-
narske pogodbe, ki je odstranil mučni spor
med cerkvijo in italijansko državo. Ure-
ditve tega spora, ki je petdeset let motil
zavest Italijanov, je izključna zasluga
Mussolinija. List nato opisuje delovanje
fašizma na kmetijskem, industrijskem,
cestnogradbenem področju in njegova pri-
zadevanja za javno moralno ter zaključuje
svojo uvodnik z ugotovitvijo, da je treba
na podlagi dela v prvem desetletju priča-
kovati od fašizma najlepše sadove za bo-
dočnost kaitjanskega naroda.

Hoover na agitaciji

New York, 3. novembra. d. Predsednik
Hoover je danes govoril po radiju. Njegov
govor je bil namenjen državam ob Paci-
fiku. Govoril je o poljedelski produkciji
in je objubil, da bo washingtonska vlada
ukrnila vse potrebno, da se zagotovi pro-
daja ameriškega žita. V soboto bo Hoover
govoril v Springfieldu, San Louisu in San
Paulu. Med potjo se bo ustavil na 32 žo-
lezniskih postajah v državah Illinois in
Wisconsin, kjer bo govoril iz vagona. Ka-
kor poročajo listi, se bo Hoover nato usta-
vil v Kaliforniji, kjer bo oddal svoj glas pri
predsedniških volitvah. Med tem prevla-
duje v newyorški državi in v vzhodnih de-
lih Zedinjenih držav prepričanje, da bo pri
predsedniških volitvah zmagal demokrati-
ski kandidat Roosevelt, ki bo glasoval v
New Yorku.

Po vestih iz finančnih krogov prevladu-
je dobro razpoloženje za demokratskega
kandidata. V zadnjem času se stave o izi-
du predsedniških volitev vedno bolj mno-
žijo v korist Roosevelta. Njihovo večer-
njo razmerje znaša 5 : 1, dočim je bila
še preteklo sredo 3 : 1.

Washington, 3. novembra. s. Pri volitvi
predsednika bo približno 47 milijonov vo-
lilnih upravičencev, izmed teh 35 do 45
odstotkov žensk. Republikanska stranka je
oficielno sporočila, da je v volilni borbi od
1. junija do 26. oktobra izdala 1.454.179
dolarjev, dočim je demokratska stranka v
isti dobi izdala 932.208 dolarjev.

Proces zaradi »Prometeja«

Cherbourg, 3. novembra. AA. Danes se
je začela pred vojni svetom razprava
proti poveljniku podmornice »Promethee«
Dumesnilu. Kelkor znano, se je podmorni-
ca »Promethee« potopila 7. julija in je v
njej našlo smrt 62 ljudi. Poročilo preisk-
valnega odbora naglašja, da je do nesreče
prišlo, ker se je nepriskakovano odprla lina
za balast, poveljnika pa ne zadene pri tem
nikakr krivda.

Po posetu v Španiji

Predstavnik Francije, ministri pred- sednik in vnanji minister Herriot je po- setil Madrid in ostal tri dni v prestol- nici Španije. To je bil prvi uradni poset predstavitelja Francije, odkar se je Španija preuredila v republiko. Ker pa se je izvršilo Herriotovo potovanje v času, ko so se politična nasprotja v Ev- ropi silno poostila in ko se je vsakemu količjak pomembnejšemu diplomatske- mu dogodku pripisuje izreden pomen in se uvršča v kompleks političnih proble- mov s primerno, običajno pretirano in- terpretacijo, je razumljivo, da je tudi sedaj komentarjev obilo.

In zelo različnih komentarjev. Poka- zati jim pravo vrednost, je seveda ze- lo težko, ob strani stoječemu naravnost nemogoče. Ali vendar se morejo ugo- tovitvi nekatera dejstva, ki o njih in nji- hovi vrednosti prav gotovo ne more biti dvoma.

Eno takih dejstev imamo že v tem, da so španski republikanci z velikim veseljem, da, prav z navdušenjem po- zdravili Herriota. Saj je zastopnik onih strank, onih političnih razpoloženj, ki so ravno sedanjemu režimu na špan- skem najbližji. Španska republika je še močno mlada in nastala je po dolgotraj- nih in hudih notranjih borbah, v kate- rih so mnogi republikanski propagatorji našli zavetja na francoskih tleh, sim- patij in morda celo zaščite in pomoči pa zlasti pri levo orientiranih francoskih politikih. Ob Herriotovem posetu so se tedaj v Madridu zares pozdravili prija- telji in to je dalo slavnostnim dnem še prav poseben, prisrčen značaj, ki odse- va iz vseh poročil.

V zvezi s tem momentom je tudi pre- orientacija španske mednarodne politi- ke. Za časa Prima de Rivero se simpa- tije uradnih in njim naklonjenih krogov veljale italijanskemu fašizmu. Dan za dnem so takrat prihajale vesti o špan- sko-italijanski sredozemski aliansi s prav določenim programom in z ostjo zoper Francijo. S prevratom so padle tudi vse te kombinacije: prijateljstvo z Italijo je temeljito izginilo. Prisrčnost ob Herriotovem sprejemu se more v znatni meri smatrati kot reakcija na nepopularne težnje prejšnjega režima v vnanji politiki.

To so splošne stvari. Herriotov poset bi imel smisel in bi bil upravičen že, če bi šlo samo za vnanjo manifestacijo tega razpoloženja. Toda v dobi silne za- poslenosti, pri reševanju tako napetih

problemov v mednarodni in domači po- litiki bi Herriot komaj mogel samo iz- teh nagibov v sosedno republiko. Goto- vo ni šel v Madrid samo zato, da izroči Alcazi Zamori, predsedniku španske re- publike, eno najvišjih odlikovanj, ki jih ima Francija. Res je poleg tega še pod- pisal pogodbe, ki urejajo pravice de- lavcev-izseljencev, in ki gredo v prvi vrsti v korist španskih zaposlenecv na francoskih tleh. Toda take reči opravi- jo običajno strokovni predstavniki. Vzroki Herriotovega poto so bili zato brez dvoma političnega značaja.

Gotovo je Herriotu za to, da na zu- naj afirmira, kako Francija tudi na za- padu ni osamljena. Taka afirmacija je potrebna pred domačimi in vnanjimi nasprotniki sedanje francoske vlade. pa tudi pred njenimi prijatelji. Ali mno- go več kot taka dokumentacija se iz zadeve skoraj da ne da dobiti. Franco- ski in tuji komentariji so dali te dni razumeti, da Španija v nobenem primeru ne bo in ne more biti za kakršnokoli dalj segajočo politiko; v evropske spo- re se ne mara vmešavati kaj šele, da bi se moglo računati z njeno aktivno pomočjo v resnejših situacijah. Saj se že Herriotov poset izrazil v Madridu ekstremisti na desni in levi za propa- gando zoper sedanjo vlado, češ, da ho- če zavesti mlado republiko v avanture za evropske prepire.

Seveda poznajo ta položaj prav do- bro tudi v Franciji in si ne delajo ilu- zij glede španske pomoči v primeru re- snega konflikta. Edina realna korist za Francijo bi bila, ako bi ji Španija omo- gočila transport kolonialnih čet iz Afri- ke na matična tla. Znan je načrt o di- rektni železnici, ki naj bi zvezala Fran- cijo po španskih tleh do Gibraltarja, in tudi predor skozi Gibraltarsko ožino je kaj aktualen projekt. Vse to bi moglo imeti ogromen pomen za primer, da so- vrazne podmornice ogrožajo francoske transporte iz Afrike na Sredozemskem ali Atlantskem morju. Konvencija, ki bi uredila in zagotovila tak prehod čez Španijo, bi bila seveda za Francijo ve- likanskega pomena.

Ali se je Herriot v Madridu o tej stvari kaj pogajal ali celo sklepal, to bo ostalo vsaj za nekaj časa še držav- na tajnost. V vsakem primeru na po- meni njegov poset močno dejstvo v francosko-španskih odnosih in s tem tudi zahteva vredno dogodek v evrops- ki politiki.

Ulične demonstracije v Angliji

London, 3. novembra. Po letošnjem obnem zboru delavske stranke, ki je bil sredi minulega meseca v Lei- cestrju, postajajo socialni nemiri v Angliji vse bolj pogosti. Laburistična stranka si je priborila v povojni dobi pod svojima vodi- teljema, Macdonaldom in Hendersonom, iz- redno velik vpliv, pri lanskih volitvah pa je doživela katastrofo, kateri skoraj ne naj- demo primera v parlamentarni zgodovini naroda. Politična na ta način v breziz- gledno ozračje, je stranka prešla v radi- kalizem. Vrgla je s sebe plašč nacionalno- pobarvanega socializma, ki jo je bil ločil od ostalih socialističnih strank na kontinen- tu, in postala prava marksistična stranka z devizo brezobzirnega razrednega boja. Mo- čan pomik angleškega socializma na levo, ki se je pokazal na kongresu v Leicesteru, se je dokumentiral tudi v tem, da je obni- žal zbor ostalih večino prejšnjega zmerne- ga vodstva s Hendersonom na čelu in imeno- val na njegovo mesto impulzivnega, radi- kalnega in revolucionarnim metodam na- baječega se Lansburyja. Tako lahko rečemo, da pomeni letošnji kongres angleške labu- ristične stranke važen mejnik v razvoju an- gleškega socializma.

Neposredne posledice teh velikih izpre- memb v vodstvu in v mišljenju angleške so- cialistične, obenem najmočnejše opozicijal- ne stranke, so se kmalu pokazale. Prilaten- vrenje v brezposelnih množicah, ki se je do tedaj večinoma izražalo na shodi, se je preneslo na ulice in veliki angleški in- dustrijski in trgovski centri, ki so po današnji svetovni depresiji posebno prizadeti, so bili zadnje tedne torišče pomembnih socialnih nemirov, ki so sicer v primeri z dogodki v Nemčiji in mnogih drugih državah razmer- ma nedolžni, ki pa so vendar nekaj nena- vadnega za konservativno in ustaljeno An- glijo.

Sedanji nemiri in z njimi zvezana stav- kovna gibanja v Angliji so torej v veliki meri posledica celotne preorientacije an- gleške socialistične opozicije, ki daje duška svojemu nezadovoljstvu na ulici, neposre- den povod za tako zvane »pohode gladnih«, pa je iskati v brezposelnosti zakonodaj. Glavna ost je napetost proti odredbi vlade, da imajo v naprej samo oni brezposelni pravico do državne brezposelnostne podpore, ki nimajo nobenih drugih eksistenčnih virov. Delavska stranka stoji na stališču, da ima pravico do brezposelnostne podpore sploh vsakdo, ki je brez rednega zaslužka. Vse pred- zaidno delavsko vlado pa se je pokazalo, da je to stališče za današnje razmere vsesko- preveč velikodušno in za državno gospodar- stvo pogubno. Ko so se lani začeli kazati prvi obrisi velike finančne krize ter so ugo- tovrili, da predstavljajo ravno brezposelne podpore največje breme v državnem prora- čunu, je tedanja od liberalcev podpirana so- cialistična vlada sama predložila dodatni zakon, ki naj bi odpravil vsaj najbolj kriče- če zlorabe pri poddeljevanju brezposelnih podpor.

Vlada narodne sloge, ki je sledila labu- rističnemu Macdonaldovemu ministru in je bila pristiljena na najskrajnejšo in brez- obzirno stališče, če je hotela državo rešiti gospodarskega in finančnega poloma, pa je šla še korak naprej na tej poti. Vsakdo, kdor je hotel dobiti brezposelnostno podpo- ro, moral namreč dokazati, da mu je preživ- ljanje brez državne podpore v resnici nemo- goče; da ne dobiva niti invalidnosti, zavarov- nalne ali pokojnine; da nima osebnih pri- hrankov, niti nobenih drugih sredstev. Se- veda je preiskava v takih izrazito osebnih zadevah čisto izredno delikatna in jo je tudi zelo težko vršiti nepristransko. Vlada je za-

Nemčija pred volitvami

Berlin, 1. novembra. Samo še nekaj dni nas loči od volitev v nemški državni zbor. Volitve v nedeljo bodo velike in odločilne važnosti; saj bodo pokazale, kako daleč je nemški narod pri- pravljen slediti Papenovi smeri po spre- membi ustave in njegovim načrtom za re- formo nemškega gospodarstva.

O izidu volitev se mnogo ugiha in pro- rokuje. Eno pa se menda vsem zdi jasno: da bo kazal novi Reichstag precej drugačno lice kakor razpušteni. Stranke z nekako trdno opredeljenim krogom pristašev, pred- vsem socialni demokracije in centrum, naj- brž ne bodo izkazale bistvenih sprememb. Morda bo socialna demokracija zaradi medlega vodstva in neodločne politike svoj- jih voditeljev nekaj mandatov izgubila, gotovo pa to tudi ni. Centrum pa ima že itak svojo v notranji strukturi utemeljeno pozicijo, ki ne dopušča bistvenega porasta, pa tudi ne prevelikega vpada. Narasti utegnejo komunisti, ki so zdaj, ko se je Hitler nekam umiril, nesporo najradikal- nejša stranka v programu in taktiki. Toda po splošnem naziraju poznavalcev razmer- tudi komunisti ne bodo triumfirali.

V ospredju zanimanja pri teh volitvah stoji Hugenberg in Hitler. Oba sta na- sprotnika parlamentarnega sistema, obo- za monarhijo in tednjega za diktaturo. Ka- tera naj nadomesti ljudsko zastopstvo.

Hugenberg pomenja na vojnem listku isto kakor Pape. Njegova stranka je stra- ka nekdanjih konservativcev, katerih jedro je predvsem fevdalno-agrarno plemstvo, de- loma pa tudi težka industrija in veliki ka- pital to so glavni čuvaji pruskega kra- ljevskega prestola. Zato sledi Hugenber- gova stranka brez pridržka Pape-Hinde- burgovi politiki, ker pričakuje od nje re- stavratorjo dedne monarhije. Stranka kri- le ustavno-politične, pa tudi gospodarsko- politične načrte Paperove vlade: prav za prav pa imajo ti načrti svoj izvor itak že v starokonzervativnem programu. Zato se Hugenberg nada, da bo pri volitvah bistveno pridobil na številu volilnih glasov in mandatov. Težka industrija se tudi z- ven Hugenbergovega tabora nagiblje na Papevovo stran, organizirajo bojevniki sve- tovine vojske simpatizirajo z njim v veliki meri mu utegnejo pripadati tudi kmetijs- gliosvi. Posebno na Hanoveranskem je kmetstvo prebivalstvo a Papevovo gospo- darsko politiko zelo zadovoljno.

V nacionalnem oziru pa je vzel Pape tu- di Hitlerja veter iz jedra. Hitler se ima za svoj porast največ zahvaliti ekstrem- nacionalistični poti svojega nauka. On je bil glasnik in ključ ponajenega naroda k re- vančnemu masenstvu, veljal je kot osveto- lik poraza in rešitelj narodne časti. Zda- pa je Pape sam dvignil zastavo revanše kljubovanju proti bivšim zaveznikom; za- padnim veleislam, borba za ravnopravnost Nemčiji pri oboroževanju. Več tudi Hitler ne more obljubovati Njegovo me- leno »tretje cesarstvo« ne more konku- rirati z resnimi pripravami Papevimi za vzpostavitev preotla in krono, z njegovi- mi že izvršenimi dejanji v Prusiji kateri je kljub razsodbi državnega sodišča oktroiral »državno« vlado in vse, kar je dosegel ah zasnovati Pape, prihaja v prid njegovemu parlamentarnemu protigonistu Hugenbergu. Zato si obeta Hugenberg velik uspeh v volilnem boju. Seveda si pa zama obeta večino, ali celo dvetrterjinsko večino.

Se bolj kakor o pomnožitvi Hugenberg- ovih mandatov pa so mnenja političnih pro- rokrov različna o izgubah, ki jih bo ba- je utrpel Hitler. Eno se sme mende že deneš reči: moči, ki so mu jo dala zadnje vo- litve ne bo več imel. Saj navno ta moč mu utegne postati usodna ker mnogo nje- govih pristašev ni moglo in ne more umeti, da se je »svoditelj« tako malo obnesel v borbi za prevzem državne oblasti. Vse ob- čuti da bi se moči, ki je stalo za njim sko- ro tri milijoni volilcev, ne smel dati ugnati od rezke besede in komande starega generala. Bolj ali manj prikrito se očita Hitlerju da ni imel poguma izvrši- kar je obljuboval. Svojtas je izgledalo, da je Hugenberg naravni bojevnik Hitler- jeva, zda- pa se obrača njegova glavna ost v volilnem boju proti staremu zavezniku.

Hitler je izgubil tudi zaupanje velikega kapitala, ki ga je smatral za svojega za- štiteca proti marksizem vseh struj. Se- bolj si je pa škodoval v teh krogih, ko je začel iz noga podčrtavati svoja radikalna socialna gesla. V socialnem radikalizmu pa kljub temu ne more vzdržati konkuren- ce s komunisti. Vse kaže, da se krha Hi- tlerjeva vojska na desni in na levi fronti in da si bodo plin delili hugenbergovci in komunisti. Seveda pa o popolnem razsulu narodnih socialistov danes še ne more biti govora. Hitler bo še vedno močan in nje- gova stranka bo morala biti vsekakor še vedno upoštevana. Da pa prvotne borbene- sti nima več, je pokazal že volilni boj.

Sestava bodočega državnega zbora bo to- rej verjetno precej drugačna kakor je bi- la sedaj. Gotovo pa ne taka, da bo moglo- ustavnim potom zajemati izvedbo Pape- novih načrtov. Zelo vprašljivo je pa tudi, da bi se izkristalizirala kak druga usta- va, ki bi lahko prevzela oblast in dala Nemčiji parlamentarno vladno; kakor je to propagiral v volilnem boju voditelj centroma Haas. Nasprotje med socialnim- demokrati in meščanskimi republikanci je vendarle prehodno, da bi se mogla usta- riti enotna fronta.

Bilo bi za to menda tudi že prepuno. Zdi se, da je Pape že prekorajil Ribbun- in da res ni poti nazaj, kakor je ponovno- izjavil eam v svojih govorih. Reichstag skoro gotovo ne bo več odločeval usode- Nemčije in weimarski ustavi so dnevi šteti.

Angleški liberalni organ za odločnejši nastop proti Japonski

London, 3. nov. AA. »Manchester Guar- dian« piše o bližajočem se proučevanju Lyttonovega poročila v Ženevi in zahteva, da mora britanska vlada pri tej priliki za- vzeti odločnejše stališče. List pravi: Ali naj še zmerom iščemo jalovih kompromi- sov, ali pa se odločimo za odločnejši na- stop. Londonska vlada je že dvakrat za- radi premalo energičnega nastopa onemo- gočila uspeh inicijativ, ki so izšle od Ame- rike ali pa jih je podpirala. Dostojanstvo- napadale države šteje manj kakor življe- nje in svoboda milijonov ljudi. Ne gre sa- mo za mir na Daljnem vzhodu, nego gre predvsem za to, ali beseda Ženeve kaj za- lica in ali je še v veljavi Briand-Kelloggov- pak.

Sodelovanje hrvaških separatistov in komunistov

Zanimiva razkritja o komunističnem rovarjenju v zvezi s plačano akcijo Paveličeve družbe

Beograd, 3. novembra. V Ob koncu pre- teklega meseca so državne oblasti v Šibe- niku odkrile komunistično celico, ki ji je bil na čelu Pavle Popović, slikar iz Šibenika, kot znan komunist. V teku preiskave, ki se še nadaljuje, je bilo ugotovljeno, da je Popović organiziral udruženje, ki je bi- lo šele v formiranju in imelo za cilj, da bi njegovi člani kot komunisti in njihovi simpatizerji privlačili v svoje vrste čim- večje število mladine, ki je naklonjena hr- vatskim separatistom ter nato skupaj z njo delati proti sedanjemu redu v državi. V to- svrhu je imel Pavle Popović več nezakonitih sestankov, med njimi s svojimi somiš- lenikom Simonom Klemenčičem. Na teh sestankih je Pavle Popović razlagal cilje svoje organizacije ter načrte o akciji, ki bi jo bilo treba izvesti s pomočjo terorja in oborožene sile. Posebno je naglašal, da

morajo komunisti in hrvaški separatisti voditi skupaj borbo proti režimu ter pri- tegniti čim več omladincev. Med drugim je dejal, da ni več daleč dan ko bodo komu- nisti in separatisti nastopili pod hrvaško- zastavo v borbi, kar bo vse pripravila komu- nistična centrala. Nadalje je zagotavljal, da bo on sam preskrbel orožje ter razdelil komunistične znamenke, ki naj bi jih prodajali med narodom ter na ta način zbi- rali prispevke za organiziranje terorja proti obstoječemu stanju. Končno je predložil članom pravila organizacije, ki imajo kot prvo točko pogoje, pod katerimi bi komu- nistična stranka sodelovala s hrvaškimi separatističnimi omladinami. Vse osebe, ki so sodelovale v tej akciji v družbi s Popovi- cem so že v rokah oblasti ter se preiskava nadaljuje.

Ugoden razvoj

naših državnih financ

Beograd, 3. nov. V Finančno ministristvo je izdalo pregled državnih dohodkov in izdatkov v septembru, ki kaže nadalje ugodno sliko državnih financ. Vsi izdatki po splošnem državnem proračunu so v tem mesecu znašali 457,9 milijona Din, to je 72,5 odst. proračuna. dohodki pa so dose- gli 497,0 milijona Din, to je 78,7 odst. prora- čuna. Dohodki so bili za 39 milijonov večji, kakor izdatki. Kakor znano, so v pr- vih 3 mesecih letošnjega proračunskega leta dohodki dobro zaostajali za izdatki. Deficit je za to dobo znašal skoro 300 mi- lijonov Din. V juliju, avgustu in septem- bru pa so bili dohodki stalno večji kakor izdatki, tako da je sedaj deficit zmanjša- na na 50 milijonov. V prvih šestih mesecih proračunskega leta 1932/33 (april — sept.) so znašali dohodki 2794 milijonov Din, iz- datki pa 2855 milijonov.

Bolgarski vpad preko meje

Beograd, 3. nov. AA. Neka orožniška pa- trulja je opazila 2. t. m. okoli 9. sumljive sledove, prihajajoče od bolgarske meje ob planini Belaciči v strumski smreku. Patru- lja je šla po sledovih in med potjo srečala še drugo obojemo patruljo ter skupno z njo nadaljevala raziskovanje sledov. Okoli 10. sta obe patrulji naleteli na skupino bol- garskih razbojnikov, ki so takoj začeli stre- ljati in ranili enega izmed voditeljev naših patrulj. Naši patrulji sta prav tako odgo- vorili z ognjem iz pušk in vrgli dve bombi na razbojnike, ki so se umaknili v smeri severno Belaciče na bolgarska tla. Na na- šem ozemlju so razbojniki pustili 5 piken- skih strojev, uravnanih na uro, tri plašče, eno čepico, hleb ovčjega sira, nekaj kru- ha in sladkorja ter druge drobnarije.

Napredovanje učiteljstva

Beograd, 3. novembra. P. Z. odlokom ministarstva prosvete so imenovani za učitelje v IX. položajni skupini naslednji učitelje-pripravilci, odnosno učitelje-pri- pravnice: Eleonora Bergine-Ruetja v Bre- žicah, Irena Pavličić v Crni, Jožica Pečan v Kupšinih, Vilko Frahm v Hodošu, Au- gust Kravos v Vinici, Ana Stern v Timah, Anton Costa v Trdkovi, Emilija Skar- kunst v Dolnji Lendavi, Friderika Ravnar v Domanjehovih. V VIII. položajno skupi- no so napredovali: Josipina Karičnik pri Sv. Križu pri Rogški Slatini, Alojzija Pek- lar v Mariboru, Janko Kiki v Selnici ob Dravi in Pavla Malešić v Skočjanu.

Disciplinska uredba za lekarnarje

Beograd, 3. novembra AA. Minister za socialno politiko in narodno zdravje je iz- dal na podlagi člena 25. zakona o lekar- nah in o nadzorstvu nad prometom z le- ki z dne 7. aprila 1930 in v soglasju z ministrskim svetom uredbu o disciplin- skem postopanju proti lekarnarjem.

Plačilne olajšave za Hrvatsko banko v Travniku

Beograd, 3. novembra AA. Ministri- ski svet je na predlog ministra za trgovino in industrijo dovolil Hrvatski banki d. d. v Travniku, da se sme poslužiti člena 5. za- kona o zaštiti kmetovalcev.

Ponarejeni ameriški čeki

Zagreb, 3. novembra n. Zagrebska poli- cija je sprejela danes z Dunaja obvestilo, da so se spet pojavili v prometu ponare-jeni travellers-čeki. Falsifikate je širil neki Vid Galović, ki je bil že pred 8. leti zaradi enakega delikta aretiran in obso- jen na 12 let ječe. Pozneje je zbežal iz ječe in kakor vse kaže, je sedaj spet spr- vil v promet ponarejene čeke.

Rumunski protest na Dunaju

Dunaj, 3. nov. č. Rumunski poslanik Probianu je dopoldne posetil zveznega kancelarja Dr. Dollfusa in mu izročil pro- testno noto, ker so bili štirje rumunski di- jaki pri zadnjih ugrizih na dunajski visoki školi za svetovno trgovino hudo ranjeni. Rumunski poslanik je naglasil, da bo ru- munska vlada v primeru, da se taki izgre- di ponovijo, pristojna poslala svoje diake štipendiste z Dunaja na druga vseučilišča. Dr. Dollfus je odgovoril, da bo avstrijska vlada ukrenila vse potrebno, da se taki obžalovanja vredni incidenti ne ponovijo več.

Zopetna otvoritev dunajske univerze

Dunaj, 3. novembra d. Z današnjim dnem je bila zopet otvorena dunajska univer- za, ki je bila nedavno zaprta zaradi izgre- dov narodnih socialistov, napravljenih proti inozemskim in židovskim dijakom.

Potomec Napoleona umrl

Pariz, 3. novembra. V starosti 76 let je preminul po daljši bolezni princ Joahim Napoleon Murat, potomec ravne kniže sestre Napoleona.

Slepar verskih ustanov

Sarajevo, 3. novembra. n. V Sarajevu je zbudila danes veliko senzacijo vest o iz- sleditvi nekega pustolova, ki mu je ime Radoslav Čolnik in je doma iz Ljubljane. Nastopal je v Banjaluki najprej kot tra- pist, nato pa je prestopil v muslimansko vero in se imenoval Zaliha Čolnika. Kot tak in po osebi impozanten mož je sode- loval tudi pri proslavi 400letnice Gazi Hus- red bega v Sarajevu. Nato se je odpravil k ravnatelju vakufske direkcije Arnaudoviću, ki ga je kot muslimana namestil v konviku muslimanske mladine. To službo je oprav- ljal nekaj dni. Danes je z deco odšel na sprehod v Koševu pri Sarajevu, kjer so se otroci igrahi. Nenadoma je stopil k njemu neki človek in pričel kričati nanj: »Tu si ti, slepar!« Čolnik se je prestrašil in zbe- žal, njegov napadalec pa se je zgledal v konviktu in izpovedal, da ga je, kakor tu- di nekatero druge njegove znanke, Čolnik osleparil. Čolnik je bil v Sarajevu že pred leti obsojen na 14 mesecev ječe zaradi prevare. Specializiral se je v gojfanju verskih organizacij. L. 1930. je bil v srbski pravoslavni bogoslovnici v Sarajevu, kjer je osleparil nekega gojenca in enega učitelja. Nato je pobegnil v Zagreb, kjer je nastopil kot baptist in so ga baptisti celo gostoljubno sprejeli. Oblasti ga sedaj zopet zasledujejo.

Požar v zagrebski papirnici

Zagreb, 3. novembra n. Nocoj ob 19. je nastal v tvojnici papirja na Zavrtinici po- žar. Vnel se je oddelek za izdelovanje za- vojnega papirja, v katerem je bilo precej izdelanega blaga in lesnega gradiva. Ga- silci so bili sicer takoj na kraju nesreče, vendar pa se je ogenj že razširil in so le z velikimi naporii preprečili, da se ni raz- širil še na dve drugi zgradbi, polni pa- pirja in lesnega materiala. Ogenj se je vi- del celo iz širše zagrebske okolice. Požar je uničil omenjeni oddelek in nekaj stro- jev.

Usmršitev morilca Vančure

Osijek, 3. novembra n. Davi ob 6.30 je bil justifikiran morilec Ivan Vančura, ki je 4. februaria umoril železničarja Kume- ka in njegovo ženo, da bi ju oropal. Van- čura je poslednjo noč le malo spal. Ne- prestano je kadil cigarete, ko pa se je izpovedal, se je pomiril in se celo šalil s enim izmed svojih obiskovalcev. Tudi pri justifikaciji je bil popolnoma miren.

Strašen zločin v obmejni vasi

Velika Kikinda, 3. novembra. Naše in rumunske oblasti zasledujejo z največjo vneto razbojniko, ki so v noči praznika Vseh svetih izvršili strašen zločin blizu železniške postaje Balkan, ki spada pod vas in obično istega imena, skozi katero vodi rumunsko-jugoslovenska državna me- ja. Smrtne žrtve razbojnikov so bogati bal- kanjski trgovci, stari nemški naseljenci Johann Tacker, njegova žena in njuna 16- letna dekla. Razbojniki so zvečer, ko ni bilo nikogar doma, ubili psa čuvaja ter neke- v zasedi počakali na prihod domaćinov. Tr- govec, žena in dekla so obiskali pokopališče in so postali najbrž takoj po vrnitvi žrtve roparjev in morilcev. Šele jutraj so našli vse tri grozno razmesarjene, iz hiše pa so razbojniki odnesli v gotovini peko pol mi- liona lejev in razne dragocenosti.

Razbojniki so morali dobro poznati vse hišne prostore. V hišo so prišli neopaženo in so najbrž pričakali svoje žrtve. Neopa- ženi so po zločinu tudi odšli. Ker jutraj iz- a, ni bilo nikogar na spregled, so sosedje alarmirali občinsko upravo in naposled v prisotvost občinskega uslužbenca s silo pri- šli v hišo. Že v veži so opazili mlako krvi, v predstobi so našli mrtvo mlado dekle, v kuhinji trgovčevu soprogo, istotako zabo- deno z nož, sredi družinske sobe pa je le- žal trgovec Tecker s pretrgano glavno in s prerezanim vratom. V sobah je bilo ve- zometano, iz česar se da sklepati, da so se morilci dolgo mudili v domu svojih žrtve.

Vremenska napoved

Zagrebska vremenska napoved za danes: Precej vedro, visoki in srednji oblaki, po- dnevi toplo, ponoči hladno, jutraj meglono. — Situacija včerajšnjega dne: Visoki pritisk se je Oceanu razširil na veći del konti- nenta. Vreme se je zaradi teza razvedrilo in ustalilo. Temperature ponoči padajo, ponekod celo pod nižo. Niži pritisk prevla- djuje sedaj nad Atlantskim oceanom in vzhodnim delom kontinenta. Pri nas je pritisk narasel za 4 do 11 mm, bolj na vzhodu neko na zapadu. Temperature so narasle le v višjih kralih zapadne Hrvatske za 1 do 4 stopinje, drugod so padle za 1 do 6 sto- pinj, v južnem Primorju in na otokih pa so ostale nespremenjene. — Dunajska vremenska napoved za petek: Milo vreme bo še trajalo dalje.

Naši kraji in ljudje

Božidar Borko

imenovan za člana Slovenskega
instituta v Pragi

Predsedstvo Slovenskega instituta v Pragi je imenovalo našega tovariša, kulturnega urednika »Jutra« g. Božidarja Borka za svojega dopisnega člana. Ta ugledna slovenska znanstvena institucija je s tem počastila plemenito delo odličnega slovenskega kulturnega delavca; g. Borko je prvi slovenski in sploh jugoslovanski novinar in publicist, ki mu je Slovenski institut izrazil svoje priznanje z imenovanjem za dopisnega člana.



Slovenski institut (Slovanský ústav) je bil ustanovljen po vzorcih znanstvenih akademij v letu 1927. z namenom, da goji vsestransko znanstveno spoznavanje slovenskih narodov, vzgaja strokovne delavce in na ta temeljni gradbiščni in gospodarske stike češkoslovaške s slovenskim svetom in z deželami, ki so z njim v tesni zvezi. Institut je razdeljen v dva oddelka: kulturnega in gospodarskega. Vsak teh oddelkov ima redne, aktivne in dopisne članke. Sedanji predsednik Slovenskega instituta je naš rojak univ. prof. dr. Matija Murko. Oba oddelka imata dopisne članke po vseh slovenskih deželah. V drugih deželah pa take, ki so za slovenske stike posebno zaslužni. Kulturni oddelki imajo okrog 150 dopisnih članov in med njimi jih je lepo število iz Jugoslavije. Tu srečujemo uveljavljena imena kakor so: don Fran Bulić, vseučiliški profesorji Vladimir Corović, Vladimir Dvorčević, Ljudmil Hauptman, Fran Ilesić, Slobodan Jovanović, Tomislav Marešić, Pavle Popović, Milan Rešetar, Petar Skok, Ferdo Šišić. V Ljubljani so dopisni člani naslednji gospodje vseučiliški profesorji: Fran Grivec, Mihael Jasinski, Fran Kidrič, Gregor Krek, Rajko Nahtigal, Ivan Prijatelj, Nikola Radović, Fran Ramovš in Eugenij Spektorški. Med dopisnimi člani kulturnega oddelka sta nadalje tudi naša poslanika Leonid Pitamic in Branko Lazarevič. Izmed inozemskih članov Slovenskega instituta omenjamo zlasti profesorja Bobčeva iz Sofije, norveškega slavista Olafa Brocha, profesorja univerze v Oslu, poljskega učenjaka Aleksandra Brücknerja, dalje profesorja Sorbonne Louisa Aisemanna in Emila Haumanja, Michela d'Herbignya, berlinskega profesorja Hoetricha, rektorja bukušanske univerze in bivšega predsednika rumunske vlade Nikolaja Jorgo, napolskega slavista Etora Lo Gatto, ruskega filozofa Loeskega, prof. Meilleta iz Pariza, Pavla Miljukova, sira B. Paresa, Setona Watsona v Londonu, Petra Struvea, Lucienno Tesnièreja iz Strassbourga, dunajskega slavista kneza Trubeckega. Institut izdaja številne publikacije: zbornike, knjige in pregledje.

G. Božidar Borko je poleg profesorja univerze v Solunu M. Laskarisa in profesorja slavistike v Gradcu H. F. Schmidta najmlajši v zboru dopisnih članov Slovenskega instituta. Častno priznanje mu je bilo izkazano za intenzivno in plodno praktično delo v prid slovenskemu kulturnemu zblizanju, ki ga je že zdaj zanimalo:

že v letih 1910 in 1911. je g. Borko — tedaj petnajstleten dijak — objavil v zagrebškem mesečniku »Pobratim« svoje prevode Askerca, Gregorčiča in Županiča v hrvaščino. Zlasti po prevratu pa je poglubil svoje delo, piše slovensko in srbohrvaško in sodeluje kot esejist v »Ljubljanskem Zvonu«, »Novi Evropi«, »Savremenuku«, »Srpskem književnem glasniku«, »Životu i radu« in po drugih jugoslovenskih revijah. Praskemu »Českemu Slovu« dopisuje o slovenski in srbohrvaški literaturi. Napisal nam je mojstrske eseje o nekaterih srbohrvaških in ruskih pisateljih, v srbohrvaščini pa o slovenskih pesnikih. Je član Penklubu, preko 10 let pomaga v okviru JČ lige vzdrževati in poglabljati kulturne stike med bratskimi narodoma. Po svojem potovanju po Poljski pa je začel utrjevati kulturne vezi tudi s to veliko slovensko državo. Kot novinar se je po prevratu več let udeleževal v Mariboru, po preselitvi v Ljubljano pa je v letih 1927/1928. urejeval revijo »Življenje in svet« in nato v letu 1930. »Novo Dobro«; od leta 1929. vodi kulturni pregled »Jutra« in tu so njegovi prikazi znova in znova priče ne le njegove široke orientacije, temveč tudi smotrenega programa za seznanjanje slovenske javnosti s kulturnim dogajanjem in napredkom po slovenskem svetu.

Svojemu tovarišu iskreno čestitam k redkemu odlikovanju, ki mu bo — o tem smo trdno prepričani — ne samo v priznanje za njegovo dosedanje neumorno delo za slovensko kulturo, marveč obenem v bodrilno, da bo svoje delo nadaljeval z nezmanjšano ljubeznijo in požrtvovalnostjo.

Učiteljski nevski zbor v pripravi za Maribor in Celje

Ljubljana, 3. novembra. Učiteljski pevski zbor, ki neumorno deluje že 8 let, priredi v soboto koncert v Mariboru in v nedeljo v Celju. Že prva leta po vojni je ravnatelj g. Ferdo Juvanec v Ljubljani ustanovil učiteljski pevski zbor, s katerim je priredil dve uspešni turneji. Na prvi ga je vodila pot v Beograd, Novi Sad ter preko Karlova in Bele Krajine v Ljubljano, na drugi pa je zbor koncertiral v Gornji Radgoni, Murski Soboti, Ljutomeru, Ormožu in Ptuj. Poleg teh nastopov je sodeloval na raznih kulturno stanovskih prireditvah. Vendar je ta zbor za par let prenehal z delovanjem in na novo ga je obudil iz Trsta dospeli Srečko Kumar pod okriljem Društva učiteljev glasbe. Zbor je dobro uspeval, posebno še, ko je postal odsek JUU, priredil je do danes koncerte po vseh večjih mestih Jugoslavije in češkoslovaške. Njegovi programi so bili vedno spot napreje, kljub temu, da je imel mnogo nasprotnikov, kar se je posebno poznalo pri slabih obiskanih koncertih. Toda časi so se izpremenili. Pismi, ki so se zdele pri izvajanju tega zbora nezanimivi, »moderne«, so danes na programu večine pevskih zborov. Pionirsko delo je rodilo uspeh.

Zbor ni odjenjal s svojim intenzivnim delom kljub temu, da so danes težavni časi tudi za take korporacije. Prvi izmed naših zborov priredi v tej sezoni malo pevsko turnejo tja, kjer so bili do sedaj vsi zbori, posebno pa učiteljski, tako prisrčno in s tako velikim zanimanjem sprejeli.

ti. Zbor to tudi v polni meri zasluži in upati je, da bosta mariborski in celjski koncert učiteljskemu pevskemu zboru nova pobuda za nadaljnje delo. Spored obsega naslednja dela iz jugoslovenske zborovske literature: Tajčevićeva dva duhovna stila, Lajovic: »Bolest in kovač«, »Zeleni Jurij« in »Medved z medvedom«; Slavko Osterc: »Pesem o suhi muhi«; Krstić: »Pod jorgovanom«; Milojević: »Muha i komarac«. Adamić: 6 narodnih pesmi za ženski zbor in »Potrkani ples«. Program zaključujejo narodne pesmi iz Prekmurja, delo Stolcerja - Slavenskega. Sopran solo zapoje gđ. Mara Pirčeva, učiteljica iz Ljubljane.

Pri želodčnih težkočah, zgagi, zmanjšanem občutku za tek, zapeki, pritisku na jetra, tesnobi, tresenju udov, zasplosti povzroči kozarec »Franz Josefov« grenčice takojšnje poživljenje zastale prebave. Zdravniška sporočila iz tropičnih dežel slave »Franz Josefov« vodo kot važen pripomoček proti grizi, kakor tudi želodčnim obolenjem, ki nastopajo v zvezi z mrzlico. »Franz Josefov« grenčica se dobi v vseh lekarnah, drogerijah in špecerijskih trgovinah.

Izsleditev ponarejevalca 20-dinarskih kovancev

Murska Sobotla, 3. novembra. Tudi v Prekmurju se je pojavil falzifikator dvajsetdinarskih novcev. Sreča pa mu ni bila naklonjena in je že po prav kratkem času izvrševanja prepovedane obrti prišel varnostnim organom v roke.

Se mladoletni ključavničarski pomočnik Alojz R., uslužben v Murski Soboti, doma pa iz Petanjcev, se je vdal zapeljivi misli, da bi sam izdeloval novce. Napravil si je ročno stiskalnico, ter vtisnil v baker negativ dvajsetdinarskih kovancev. Ko je vse priprave izvršil, je prošil svojega mojstra za nekajdnevni dopust, češ, da je bolan in da bi rad šel k svojim staršem v Petanjce. Mojster mu je to dovolil in Alojz se je s svojimi pripravami napotil domov v veri, da bo tam nemoteno in varno izdeloval denar. V času, ko so njegovi starši delali na polju, se je fant doma lotil dela. Za zmes je rabil zlitino sestavljenih delov ležajev pri avtomobilu, ki vsebuje cink, kositer in antimon.

Do večera je že izdelal šest kosov. Vide-li so se mu tako popolni, da jih je hotel kar spraviti v promet. Ker pa sam ni bil tak o smel, je poslal neko deklico s ponarejenim novcem v tamkajšnjo trgovino g. Gregoriča. Najbrže zaradi teme niso spoznali falzifikata in so deklici dali zahtevano kavo in »ladkor«. Ker je torej šlo, je še drugega dne poizkusil svojo srečo. To pot si je pa izbral neko slaboumno deklico in jo poslal v isto trgovino po cigarete. Toda deklica se je vrnila k njemu praznih rok, češ: »Ničesar nisem dobila in še denar so mi obdržali«.

To je bilo kaj neprijetno za mladega falzifikatorja, ki je v tem slutil pretečo nevarnost. In res, trgovec, ki je spoznal v novcu falzifikat, ga je obdržal in zadevo naznanil orožnikom, ki se je nemudno napotilo na zasledovanje izdelovalca kovancov.

cev. Ko so prišli orožniki na njegov dom, ga že ni bilo več doma in tudi njegovih priprav niso več našli. Alojz je med tem že bežal v Mursko Sobotu, nazaj k svoji rojstni, kjer so ga orožniki drugega dne aretirali. Kakor je sam izpovedal, ni imel pri svojem poslu niklih pomagateljev. Tudi priprave, s katerimi je izdeloval denar, niso več našli pri njem ker jih je, kakor je izpovedal, med potjo v Mursko Sobotu vrzel v Muro. Preiskava, ki je v teku, bo dognala, koliko so njegove izpovedi resnične.

Vrhnika se ureja

Vrhnika, 3. novembra.

Odkar smo postavili Cankarju spomenik, se o Vrhniki ne čuje ničesar več. Človek bi mislil, da smo se vlegli na medvedovo kožo in da počivamo po završenem trudopolnem delu. Pa ni tako. Le preskromni smo in ne obošamo svojih del pri vsaki priliki in izvršujemo pri nas na Vrhniki razna za občeli blagor pomembna dela, katere zaslužio, da o uji zve tudi širša javnost.

elja predvsem omeniti nameravamo poplisanje vrhniške železniške proge od sedanega kolodvora lo Gasilnega doma. Na iniciativo dr. Lovrenčiča je g. župan povabil razne ugledne može na pogovor in se je na sestanku ugotovila potreba postajališča blizu trgu. Ugotovilo se je, da je pogreško, katera se je napravila pri otvoritvi vrhniške železnice, moral popraviti in da se kolodvor, ki se je torej prvotno zaradi nasprotovanja raznih posestnikov postaviti nepotrebno daleč od trga, po možnosti približa trgu. Prav žalostno je gledati, kako delavci, dijaki in drugi morajo v zgodnjem jutru v temi, dežju in smegu hiteti na kolodvor. G. župan se veliko trudi, zainteresiral je na merodajne kroge za to vprašanje. Nedavno si je ves teren ogledal g. železniški direktor inž. Klotič. Upanje je, da se bodo dale odpravi vse težkoče in da v kratkem dobimo preprosto postajališče v bližini trga, pri Gasilnem domu.

Naša hiralnica se moderno urejuje. Dela napredujejo. Zadnje dni je bil postavljen štedilnik in peči. Našim občinskim revežem se torej ni bati prihajajoče zime. Potrebno bi bilo, da se tržani še posebej spomnimo na nje. Ta in ona hiša lahko utrpi kakšno poljske pridloke, ta ali oni ima kakšno staro obleko pri hiši. Vse jim bo prav prišlo in hvalježno bodo vse darove sprejeli.

Zanemarjeno vojaško pokopališče se je uredilo. Splaniral se je svet, napravila so se pota in vsak grob je dobil svoj križ. Na praznik mrtvih so bili grobovi tudi lepo okrašeni.

Na Drenovem griču je gradba vodovoda v polnem teku. Zajeta sta oba studenca in zgrajen je rezervar. Te dni pričenjajo s polaganjem cevi.

Tudi za brezposelne skrbi g. župan. Razdelil je med nje žito. Oženjeni dobijo po 45 kg. samci po 15 kg. Odplačujejo ga z udeležbo pri javnih delih.

Skozi t. g. dirjači avtomobili dvigajo polletni silen prah in povzročajo muke ob cesti stanujočim strankam. Tudi tega vprašanja se je bilo treba lotiti, vendar za letos občinske finance niso dopuščale nabave takšnega avtomobila, kakršne se nam je predstavljal poleti na Vrhniki in je mahoma zatrl nadležni prah. Prepričani pa smo, da bo g. župan našel sredstva in nas v prihodnjem poletju rešil trajne prašne nadloge.

Beograjska afera s podganjim trupom

Beograd, 3. novembra.

»Razpodejanjevanje«? Malo čuden izraz. Toda slovenski je vendarle. Pri nas v Beogradu, kjer čisto vose, samo ne jezika in smo zelo ponosni na svoje »rozbratne« in »sorete za remama«, pravimo seveda »deratifikacija«, in ko bomo, po nalogu naše mestne občinske uprave morali s »Slipom« ali kako drugo tako peklensko mešanico preganjati in ugonabljati drugo egipčansko nadlogo naše prestolnice, podgane »pacove«, ne bomo svojih stanovani »raspocalivali«, temveč »deratifikovali«.

Od mestne uprave sklenjena »deratifikacija« pa ni razburila samo vsega beograjskega priganega rodu, temveč še v večji meri vse hišne posestnike in lastnike podjetij, kiti po ulicah so se, kakor smo že poročali, pojavili plakati, ki so se sklicevali na sklep občinskega sveta in še na nekakšen odlok policijske uprave, ter pozivali hišne posestnike, da si nabavijo sredstvo za pokončavanje podgan in miši, in sicer po 1 kilogram ali liter za vsakih 100 kvadratnih metrov površine, poleg tega pa še po pol kilograma za vsako nadstropje. Meščani so

KAM KJE V ZAGREBU HOTEL MILINOV

Zagreb
NA JELACICEVEM TRGU
Tekoča topla in hladna voda v vseh sobah.
Telefon v sobah in ves ostali komfort. —
ZMERNE CENE. 219

Impregno' ščetke
so najbolj priporočljive in
jih priporoča ministr. nar.
zdravja, 9krat odliko-
vane.



IMPREGNO's tovarena higijenskih ščetk
ZAGREB, Langov trg 4.

HOTEL IN RESTAVRACIJA KOVAC,
ZAGREB, GAJEVA ULICA 6T. 31. TELEFON 73-35.
Zajamčeno čiste sobe po 25-35 Din. Prvotvorna
doma kuhinja. Izbrana naravna vina. Velik in bladen
vrt. Pri bivanju preko 24 ur 15% popusta. — Pri-
poroča se lastnik DJURO PAJIC. 261/a

Občutek sigurnosti in najboljši izvede-
ne nege
Imajo one gospe, ki uporabljajo pri svoji in-
timni toaleti preizkušeno sol za izpiranje
Isia, ki se dobi v vseh lekarnah, drogerijah
in parfumerijah. Paracelsus k. d. Zagreb, 3.

HOTEL „ASTORIA“

ZAGREB, Petarska
Najmodernejši hotel Zagreba. Eno minuto
od glavnega kolodvora. Najmoderneje z
vsem komfortom opremljene sobe. Najce-
njeje in najizbornejše bivanje v Zagrebu.
315

Zahtevajte samo
Pechovo Antracen črnilo,
ki je izvrstno "valitete. 317

takoj izračunali, da bi izdali za ta strup
precej več, kakor pa so dosedaj izdajali za
leto dni za premog. Strup bi namreč stal
7.240.000 Din. premog za leto dni pa samo
4.750.000 Din. Tudi to jim je bilo jasno,
da bi največ teh stroškov nosili stanovnj-
ski najemniki.

Velik vihar je nastal zaradi tega po li-
stih in čedne stvari so prihajale na dan.
Trdilo se je, da je dobila inozemski trd-
ka, ki izdeluje strup, od mestne občine mo-
nopol za uporabo svojega proizvoda. Nada-
lje se je trdilo, da je trdka sklenila z
raznimi lekarnami pogodbe za prodajo te-
ga strupa in da bi po teh pogodbah lekar-
narji dobro zaslužili. Občinski svet je imel
neprijetno nalogo razjasnjevanja in zanika-
nja, da se oglasijo niso pravilno tolmačili in
da nabava sredstva »Slip« sploh ni obvez-
na za vse hišne posestnike, temveč samo
za one, kjer se pojavlja podganska nadlo-
ga. Ugotovilo in razglasil se je tudi, da
sta pri »deratifikaciji« udeleženi dve trd-
ki, in sicer poleg trdke »Slip« še trdka
»Ratine« in da ni pravilno to in ono, kar
se je v javnosti zatrjevalo glede zvez in
monopolov tujih trdk. Vseh teh izjav je
bilo toliko, da je nastala velika zmeda,
naposled pa je vendar prišlo do merodajne
preiskave v čudni »pacovski« aferi.

Preiskava, ki so jo vodili člani občinske-
ga sveta, je svoje delo zaključila pretekli
torek in so njeni člani izjavili zastopnikom
listov, da je bila afera zares resna in da je
baš po zaslugi listov popolnoma likvidir-
na. Učinak te likvidacije je, da so suspen-
dirani od službe direktor zdravstvenega od-
seka občinske uprave dr. Radišić, pred njim
pa je doletela ista usoda dr. Ramzina, šefa
za javno higieno v zdravstvenem odseku
občinske uprave in gospe Mikrino, ki je
vršila službo entomologa pri direkciji
zdravstvenega oddelka.

VSAK NAROČNIK »JUTRA«
je zavarovan za 10.000 dinarjev!

KULTURNI PREGLED

Jan Hajšman, „Česká Mafie“

Pravkar je izšla v praškem založništvu »Sfinx« (Bohumil Janda) knjiga spominov »Jutrovec« stalnega praškega dopisnika, publicista Jana Hajšmana. Pisec ji je dal naslov »Česká Mafie«, ker se doberšen del njegovih vojnih opazanj in doživljanj suče okrog tajinstvene defetistične, protiaustrijske organizacije, ki si je nadela ime po nekdanjih italijanskih nacionalističnih revolucionarjih. G. Jan Hajšman je pri tem pokretu sodeloval ves čas njegovega obstoja in bil eden njenih najaktivnejših članov. Zaradi tega je mnogo videl in spoznal ter je ena najbolj avtentičnih priči.

O protiaustrijski »Mafiji« med svetovno vojno obstoji na Češkem, kjer upravičeno polagajo veliko važnost na zbiranje gradiva o usodnem zgodovinskem prelomu v letih 1914—1918. že nekoliko zanimive literature. Jan Hajšman je v svoji novi knjigi podal največ materiala in osvetlil ko, za osvobodjenje češkoslovakov in jugoslovenov pomembno akcijo z jarkim žametom, ki razkriva ves njen podzemni razvoj in potek. Pisca je vojna zatekla pri Masarykovem »Času«, kjer je bil vodja njegovega inostranega oddelka. Do te službe mu je priporočil član redakcije »Čas«, jugosloven Cvjetiča. Slovenski jug je Hajšman dobro spoznal že v prejšnjih letih, ko je bil zava-

rovalni uradnik »Slavije« in pozneje »Patrij« ter je skoraj dve leti preživel v Trstu, kjer je navezal še danes trdne stike s Slovinci in z našim tiskom. »Do jugoslovenov me je privedlo zanimanje, ki je že iz šole rastle z menoj. Zanimal ga je moj nepoznani učitelj, profesor Karlinške realke Jan Satrijsky. Učil nas je misliti, delati in živeti po Havličkovih načelih... S sarkastično posmehljivostjo je odklanjal preprosto strujo praznega besedjenja o slovenskih zadevah in je stavil temu nasproti smotno delo, proti frazam znanje in dejavnost, proti kupčevanju s slovanstvom praktično solidarnost in sodelovanje, ki izhaja iz interesne skupnosti (str. 11). Na tehniko se je bil sprijateljil z nekaterimi Slovani in si »nakopičil epodobnega znanje predvsem o jugoslovenih. To so bila vrata in v nadaljnjem življenju, ko so se mi pota zopet in zopet po neki čudni usodnosti vračala k jugoslovenom, mi je dobro rabilo to znanje in pa poznavanje jezika«. Preko Franje Cvjetiče, Dalmatinskega Srba z otoka Lastova pri Dubrovniku, ki je po dolgi in utrudljivi ovinkih postal češki novinar, (danes je v jugoslovanski diplomatski službi), je torej Hajšman prišel od tuje zavarovalnice k Masarykovemu »Času«. Bilo je to po balkanski vojni in na pragu usodnih dogodkov leta štirinajstega.

Svoje pričevanje o zgodovinski velikem času let 1914—1918 je Hajšman razdelil v

tri dele, ki imajo simbolične naslove: »Tavajoca čreda« (doba do ustavitve »Časa«), »Temač« (do februarja 1917) in »Pomlad« (do konca vojne).



V prvem delu opisuje Hajšman z živimi podobami, karakterističnimi opazovanji, z množico tako zvanih drobnih dejstev, ki jih je že Taine proglasil za najznačilnejše osvetlitve nekega časa, prve mesece svetovne vojne. Pred nami vstaja Praga 1. 1914. in v prvi polovici 1. 1915. Naslov »Tavajoca čreda« je zares prikladen takratnemu položaju češkega zaledja. Strašotni zgodovinski vihar, ki je vrtinčil Evropo in ki se

je proti vsemu pričakovanju podaljšal v neizbežnost, je razkropil in zbežal tudi češke vrste. Neko čemete čakanje in temnota zbežanosti, ki je prevečala tudi razkropile »čredo« na fronti, označuje položaj v zaledju. Narod čaka, izobraženci začenejo proučevati situacijo, prvi pionirji osvobodilnega gibanja gredo čez mejo. Celotna slika prilik in neprilik v češkem zaledju je Hajšmanu zadovoljivo uspeša.

Se globlje poteze in plastičnejše oblike narodovega življenja riše njegovo pero v drugem delu. Masaryk je bil že v inozemstvu in je ob edini svobodni proslavi petstoletnice Husove smrti, v Zenevi, prvič oznanil evangelij češkega dela za osvobodjenje. Zdal je postalo jasno, da se bo vojna zelo zavlekla, novi narodi so se zapletli v borbo, pojavljale so se izjave o vojnih ciljih in smisel velikega boja, smisel postanka dveh nespravljivih front, je dobival čedalje reliefnejšo podobo. Zdal so napočili dnevi dela. V temi, ki je zagrinjala svet, ob apokaliptičnih prividih vojne, pod pritiskom cesarske policije, ki je med tem postala silno nervozna in budna za vsak šum okoli sebe, saj je Dunaj že slutil, da se začeli zbirati može, ki bodo poslej pripravljali češko zaledje za smotne onih tam zunaj, v antantnem taboru. Hajšman podrobno opisuje pojave in dogodke, ki so se odigravali v največji izoliranosti od javnosti, v zapušnih krogih, v večnem strahu pred ovaduh, ki jih je bilo vse polno. Bile so to akcije posameznikov; vedno bolj so se vezale in spletale med seboj, prehajale v pod-

zemno defetistično strujo, se podrejele enotnemu, nevidnemu vodstvu. Tu nastopa cela vrsta oseb, ki so imele v predvojni in medvojni, pa tudi v povojni češki politiki pomembno vlogo. Hajšman je bister in čuječ opazovalec; nič mu ni mar, če zapise temu ali onemu morda nevedno resnico. Zakaj njegov vzor je bil Havliček, in kdo je med Čehi poleg Masaryka večji častilec premočrnosti in resnice v politiki? Kajpak, znaka resnice je v tej absurdični dobi dramatskega obračunavanja dveh svetov, dveh svetovno-zgodovinskih pravcev, zahtevala krinko nerresnice, prekanjenosti, slepomšnje. Policija je razkrinkala ta ali oni voz med tem že zapredene in v podzemnem kontaktu neumorno delujoče »Mafije«; bilo je treba velike premetenosti in taktične spretnosti, da budno oko avstrijske justice ni prišlo do nadaljnjih niti. — Hajšman je v drugem delu objavil nekatere dokumenta, rično tehtne podatke, n. pr. o tako zvani gumbni aferi in o drugih, za razvoj zgodbojne akcije v domovini pomembnih pojavih in dogodkih. Tu imajo zanimive odlomke iz njegovega dnevnika, dalje ponatis slovečih »Forderungen der Deutschen Österreichs zur Neuordnung nach dem Kriege« i. dr. Podrobno opisuje Hajšman svoja mafijaska popotovanja po češkem podeželju, kajpak pod nedolžnimi pretvezami in v napeti pozornosti, da se ne zane oko ali uho avstrijske policije. Delo, ki so ga opravljali dr. Samal in drugi in v čigar službi se je vneto udeleževal tudi zvitaj Hajšman, je dobilo s to knjigo zares avtentičen prikaz.

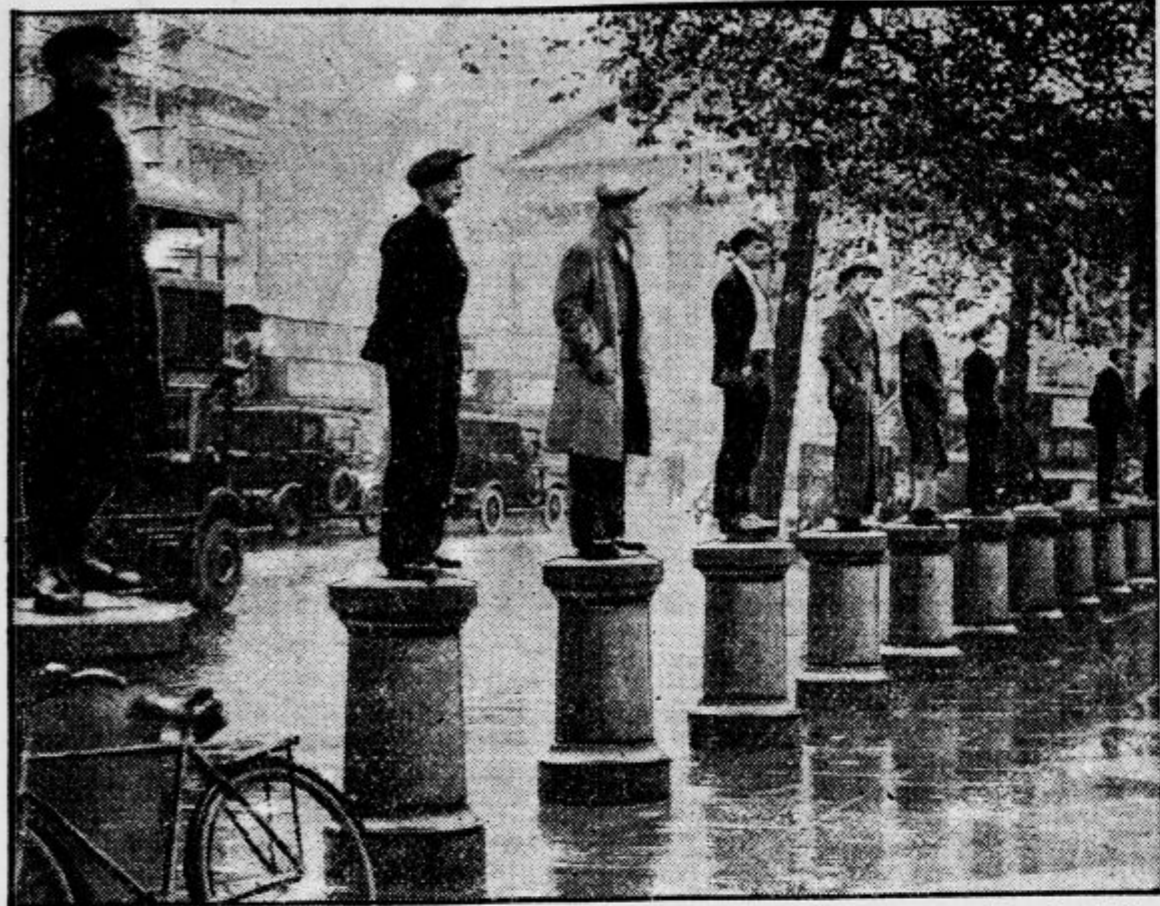
Na 158. strani čitamo tudi o prvih ma-

Beli zobje: Chlorodont

prijetno osvežujoča zobna pasta s
poprovno meto
tuba Din 8.— in Din 13.—

Iz življenja in sveta

„Živi spomeniki“



Na londonskem Trafalgar Square stojijo brezposelni na občestnih kamnih, da lažje poslušajo govornike med demonstracijami gladnih tisočev

Pobarbarjena Evropa

Množica in civilizacija

Znani španski esejist José Ortega y Gasset obravnava v svoji novi knjigi »Revolucija mas« nevarnost, ki preti Evropi in vsemu svetu po invaziji novih barbarov, množestvenih ljudi. Množestveni človek je po njegovem nov pojav v človeški družbi, tako rekoč razvajan otrok zgodovine in nje dedič. Njegova dediščina je civilizacija. Vedenje teh ljudi spominja na vedenje šolskih otrok: čim ostavi učitelj razred, izbruhne med njimi revolucija. Vsak posameznik se čuti prostega jarma, ki ga je vlepala ob učiteljevi navzočnosti, in vsak hoče delati po svoje. In ker hipoma ne ve, kaj bi počel, se postavlja na glavo in po-

stavlja na glavo vse drugo.

Evropa je danes podobna takšnemu šolskemu razredu, ki ga je ostavil učitelj. Vsako, tudi najmanjše ljudstvo v njej si daje videnz odrasle osebnosti, ki hoče sama voditi svojo usodo. Karakteristično pa je, da maso teptajo vse individualno, vse kar sega brez normalno in kar se po čemer koli odlikuje. Samo to, kar mislijo in delajo vsi, bi moral misliti in delati vsak. Boljševizem in fašizem sta tipična primera takšnega množestvenega gibanja, ki ga vodijo povprečnjaki in ki spravlja človeštvo nazaj. Še trideset let takšnih gibanj in gesel, pa bo Evropa popolnoma barbarizirana.

Grdo vreme in bolezni

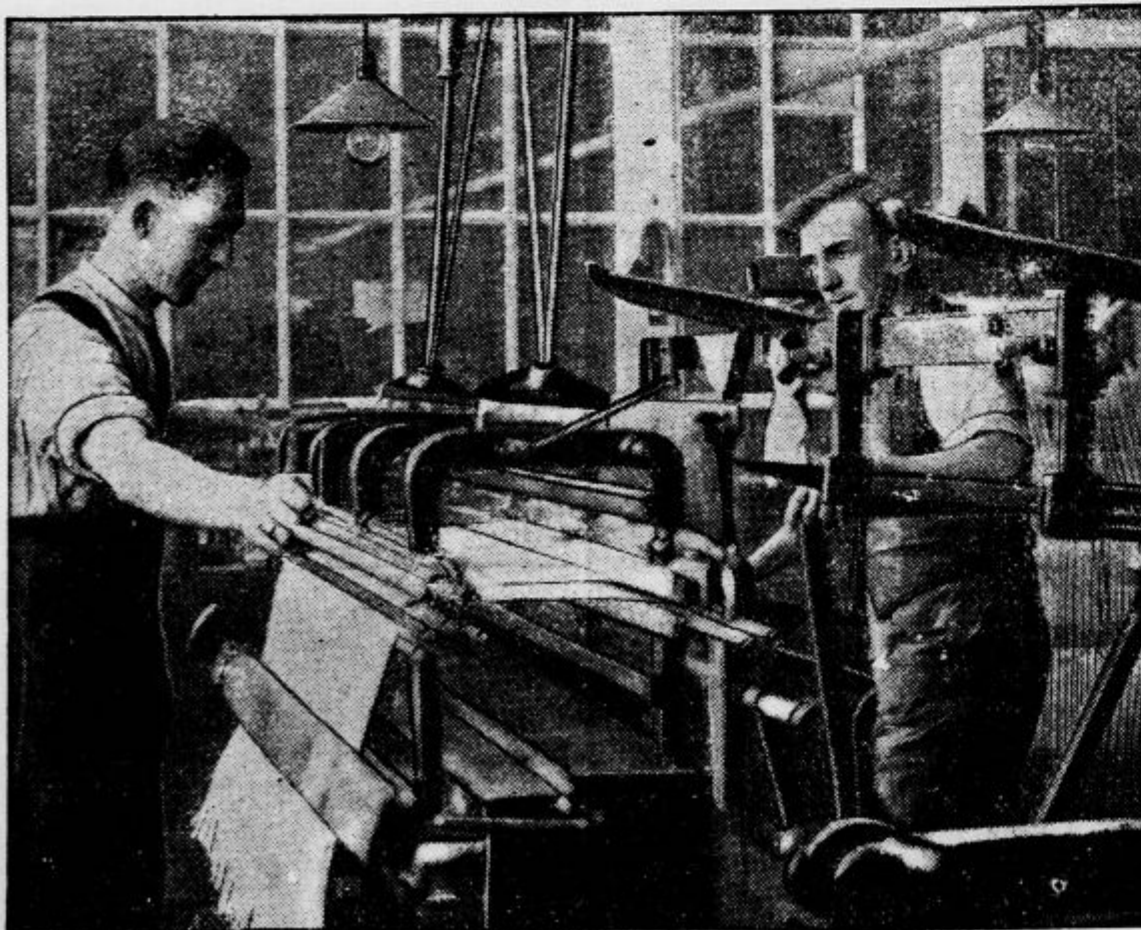
Odvisnost zdravja od ozračja

Kakor vsa bitja, živali in rastline, smo odvisni tudi ljudje od ozračja, ki nas obdaja z vsemi svojimi mnogovrstnimi pojavi in lastnostmi kemičnimi ter fizikalnimi. Poletje in zima, dan in noč, mraz in toplota, vlaga in suša — vse to vpliva na naše življenje, naše razpoloženje in zdravje. Ista periodika in ritem kakor v znanji naravi se odigravata tudi v našem telesu. Razmerje med zdravjem in vremenom je torej le izrez iz splošnega razmerja med naravo in življenjem. A čeprav se nam vidi to tako jasno, vemo le malo o tem.

Vsaka bolniška strelčina ve n. pr. povedati, da umre največ bolnikov proti jutru in popoldne, ko je zrak najbolj prevodljiv za elektriko. Samo poletni pol dnevi delajo nerazumljivo izjemo. Ob vlažnem južniku istotako narase umrljivost hudo bolnih, posebno značilna pa je umrljivost v vigradi, kajti takrat je največja. Tudi v jeseni narase za neke bolezni umrljivost in število bolnikov. A kakor za bolezni, sta pomlad in jesen relativni višek za vsakovrstno delovanje pesniškega, umetniškega in sploh duševnega značaja, kakor slavi tudi ljubezen v teh dveh dobah svoje triume. Samomorji so takrat istotako bolj pogosti in podobno je z naravnimi zločin. Skratka, letne dobe s svojimi posebnimi vremenskimi prilikami imajo svoje značilne vplive na ljudi. A ne samo ljudje, tudi druga bitja in povzročitelji bolezni so v posebnih odnosih s temi dobami. Epidemiočno nastopanje nahoda nam kaže najbolj nazorno, kako vpliva vreme na povzročitelja tega zla.

Končno je vreme z vsem, kar sem spada, s svetlobo, soncem, gibanjem zraka, vlago, zračno elektriko in kolikšno prahu v ozračju važen zdravilni činitelj za mnoge bolezni, tuberkulozo, revmatizem itd.

200.000 angleških tkalcev stavka



Pogled v strojni oddelek lancashireške predilnice, kjer je te dni zastavkalo angleško predilniško delavstvo. Stavka resno ogroža angleško tekstilno industrijo, ki se v zadnjih letih že itak z največjimi težavami bori za inozemska tržišča

Gospodarska depresija ozdravlja Američane

Iz Washingtona poročajo, da imajo ondotni zdravniki odkar je pritisnila gospodarska kriza, začudo malo posla. Na podlagi konkretnih statističnih podatkov so ugotovili, da je ljudska higiena v zadnjih treh letih močno napredovala. Umrljivost je nazadnje, tudi bolnikov je manj in celo primeri kompliciranih bolezni so se skrčili. Dr. S. J. Crumbine, eden vodilnih higienikov Združenih držav, meni, da je k temu stanju doprinesla največ zmrznost, ki so si jo ljudje naložili zaradi gospodarskih razmer. Tudi sportno udejstvovanje je nedvomno pripomoglo, da so se zdravstvene razmere izboljšale v ljudskih množicah.

V poročni noči prodana žena

Rumunski policiji se je posrečilo prijeti trgovca z belimi sužnjami Dina Pantelimon. Ki so ga zasledovali tudi zaradi umora. Pantelimon se je pred poldrugim letom oženil z 22 letno hčerjo rumunskega veleposestnika Marioara Dumitrescu. Poročje je bilo v Parizu. Takoj po obredu sta odšla novoporočenca na svatbeno potovanje in sta se medpotoma ustavila tudi v Konstanci, kjer sta se ustavila v nekem hotelu. Tam je mož nenadoma izjavil ženi, da mora odpotovati po nujnem opravilu. Žena je nato zaspala. Poročje je vdr v njeno sobo neki pijanec in ji storil silo. Šele naslednji dan se je žena zavedla, da je postala žrtev trgovca z belimi sužnjami, kajti obiskali so jo še trije gosti, katere je bil poslal k njej mož. Pet dni pozneje se je nesrečni ženski posrečilo pobegniti iz oblasti nezaželenega tovariša. Prevarana Marioara se je vrnila k svojim roditeljem, njena sramota pa je bila tolikšna, da ji je branila ovaditi moža na policiji.

Dva meseca po tem dogodku se je njen mož zopet pojavil v stanovanju njenih staršev in zahteval od žene, da se mora vrniti k njemu. Pri tej priložnosti je prišlo med možem in sorodniki žene do strahovitega pretepa, ki se je končal s tem, da je Pantelimon ustrelil brata osramočene žene z revolverjem Morilec je nato pobegnil, policija pa ga je zdaj zasačila v Konstanci in ga izročila sodišču.

Krvno, kožno in živčno bolni dosežejo z uporabo naravne »Franz Josefove« grenčice urejeno prebavo. Specialni zdravniki velikega slovesa spričujejo, da so z učinkom staro preizkušene »Franz Josefove« vode zadovoljni v vsakem oziru. »Franz Josefova« grenčica se dobi v vseh lekarnah, drogerijah in špecerjskih trgovinah.

Pred novim poletom na južni tečaj



Lincoln Ellsworth (na levi)

ki je l. 1926. preletel severni tečaj z Amundsenom na zrakoplovu »Norge«, proučuje s svojim pilotom Bertom Balchenom karto tečaja, kamor se bosta odpravila

Strašna zrakoplovna nesreča

Med Aschaffenburgom in Würzburgom se je primerila v sredo ob 13. popoldne strahovita letalska katastrofa, kakršne ne beleži izlepa srednjeevropske kronika letalskih nesreč. Junkensovo letalo »D 724«, ki je ob rečenem času letelo nad gozdom Spessart ter se je vračalo iz Nürnberga proti Frankfurtu, je nenadoma zavalo iz višin proti zemlji ter je v bližini gozdarske kočice pri Rohrbraunu nenadoma tresilo na zemljo. V aeroplano je bilo v usodnem trenutku pet oseb, poleg pilota Schulza in radiotelegrafista Franka še trije potniki. Eden izmed njih je bil trgovski poslovodja nemške Lufthanse Richter. Njegovega trupla še niso našli. Sumnja, da se je hotel rešiti s skokom iz letala pred katastrofo, v silnem zaletu proti zemlji pa se je brzokone nabodel na vršičke smrek, kjer je po vsej priliki obviselo njegovo truplo.

Kako je nastala nesreča, še ni pojasnjeno. Sodiijo, da se je zlomil letalu propeler ali pa nosilna krila, katerih dele so našli nekaj sto m od mesta katastrofe. Očividci trdijo, da so videli, kako je trenutno, preden je letalo zdrsnilo k tlem, zletelo iz aeroplana človeško truplo, ki je pač najbrže truplo Richterja, ki ga doslej niso mogli najti. Sumnja, da katerim je priletelo letalo na zemljo, je bil brez primere siovit. Več visokih in močnih smrek je aeroplan gladko izpodsekalo. Letalo samo se je zarislo več m globoko v zemljo. V trenutku nesreče so nekateri tudi videli, kako je iz letala švilnil plamen. Nemška Lufthansa ima v letošnjih jesenskih sezini veliko smolov, kajti Junkensovo letalo, ki se je ponesrečilo, je po številu že drugo.

Pravkar izšla številka ilustrovane tedenske revije

„ŽIVLJENJE IN SVET“

vsebuje naslednje zanimivosti:

JESENSKO VREME (Bonfils — le-sorez)
ZAKAJ STA DVA SPOLA? (s slikami)
KDAJ SE POCUTIMO UGODNO 2000LETNE UMETNINE (s sliko na ovitku »Grška plesalka« in s slikami med besedilom)
KALCIJ IN FOSFOR PODALJŠUJETA ŽIVLJENJE (s sliko)
V NAŠI MAKEDONIJI (Ivan Podraž — s slikami)
KRVAVE RASTLINE
KRAJEVNO PODNEBJE MEST VELEMESTO NEW YORK (slike)
PRI GLAVARJH (s sliko)
JA, VI ELSKER DETTE LANDET... (Dr. Božo Škerlj — s slikami)
DR. KAREL HINTERLECHNER †
UTRIP PRI RASTLINAH JE ZMOTAN
K OTVORITVI DNJEPROSTROJA (s sliko)

SAMOTNE VIŠAVE (Henneberg — slika)
TRG LEMBERG (Dr. Pavel Strmšek — s slikami)
IPPOLITO NIEVO (Dr. Vl. Tr.)
PODZEMSKO POTOVANJE JEGULJ
ZAJTRK (Botton — slika)
CLOVEK IN DOM (Sobna slikarja in opone — s sliko)
TRI MINUTE POTOVANJA (Čudovita avstralska celina — s sliko)
ANEKDOTA
ŠAH
ZNAMKE PRIPOVEDUJEJO (Madžarska časti svoje veličine — s sliko)
TRGOVINE Z OBLEKO — AVTOMATI
MEDSEBOJNA PRILAGODITEV
KARIKATURE
HUMOR (Adamson)

»ŽIVLJENJE IN SVET« se naroča v Ljubljani, Knaflijeva ulica 5. — Posamezne številke 2 Din po vseh trafikah

Bodoči predsednik Amerike?



Eden zadnjih posnetkov ameriškega demokratskega predsedniškega kandidata Franklina Roosevelta, ki ga privrženci nenehoma zasipavajo z brzojavkami, v katerih mu žele pri volitvah najboljši uspeh

Predsedniške volitve v Ameriki

Voilni boj stane doslej nad dva in pol milijona dolarjev

Še malo dni nas loči od 8. novembra, ko se bo Amerika odločila za eno izmed obeh strank, ki se tepeta za oblast v Združenih državah. Voilni napovedovalci se popolnoma strinjajo v tem, da bo udeležba pri letošnjih volitvah rekordna kakor še nikoli. Vse ljudstvo pojde na volišče pod pritiskom gospodarskih razmer in krize, ki tlačijo Ameriko. Američani vidijo brezposelnost in se je boje, ker prinaša pomanjkanje in bedo. Zato bo 8. novembra vsak Američan z volilno glasovnico povedal, kako misli o sedanosti ter se opredelil za enega izmed kandidatov, ki mu obeta boljše izgleda za prihodnost.

Računajo, da se bo udeležilo letošnjih volitev 45 do 50 milijonov volilcev. Zna-

čilno je pri tem, da stoji vse stave volilnih napovedi v prilog demokratskega kandidata Roosevelta, čigar šanse so v primeri s Hooverom 2 do 2,5 proti 1. Edinole republikanci trdijo, da pojde pri volitvah za malenkostno razliko glasov, vsi drugi govore, da bo zmaga demokratov ogromna.

Na nedavnem volilnem zborovanju, ki ga je imel Roosevelt v Bostonu, je izjavil, da je demokratska ideja na zmagovalnem pohodu in da bo sigurno imela uspeh. Demokratska stranka je doslej izdala za volilno agitacijo 1.065.000 dolarjev, republikanska volilna blagajna pa 1.478.000 dolarjev. Dosedanji volilni stroški obeh nasprotnih strank, ki se rujeja za oblast, torej presegajo 2 in pol milijona dolarjev.

Drobne zanimivosti

Praški vampir

V Pragi se je zadnje čase primerilo več napadov na ženske. Samo v eni noči so bile napadene štiri ženske na različnih krajih. Opisi napadalca se pri vseh strinjajo. Vse štiri napadene so bile napadene s kamnom. Njih poškodbe niso hude, izvzemi pri eni, katero so oddali v bolnišnico.

Nezgodaristike v varietej

V berlinskem varietej »Scala« se je te dni ponesrečila pri vaji artistka Antonija Concello. članica skupine »leteh Concello«. Artistka je skušala izvesti trikratni smrtni skok, pri čem pa se ji je spodrečilo in je padla tako nesrečno, da je obledela v nezavesti. Zdravniki so ugotovili, da si je zlomila hrbtenico. Odpeljali so jo na kliniko.

Nov potres na Kalkidiki

Na grškem polotoku Kalkidiki so se na dan Velik svetnikov ponovili potresni sunki, ki so povzročili med ondotnim prebivalstvom velik strah. Ljudje so trenutoma ostavili bivališča in zbežali na prosto. Najmočnejši sunki so bili v Poligrosu, Areri, Stageiri, Stratonikeju in Hierizasu. Potres so čutili tudi prebivalci Serresa, Drame, Kavale in drugih krajev. Oblasti si prizadevajo, da bi pomirile prebivalstvo, ki je zaradi ponavljajočih se potresov močno vznemirjeno.

Tragedija upokojenca

Na Dunaju se je te dni primerila nevsakdanja tragedija. V Schönbrunskem drevoredu je nenadoma umrl 57 letni ravnatelj policijske urada Alojz Hofmann, ki je bil 1. novembra upokojen kljub temu, da je bil še zdrav, močan in sposoben za službo. Dan pred smrtjo so mu dostavili dekret, da je penzioniran. To ga je tako potrojilo, da ga je zadela kap in je v nekaj minutah izdihnil.

Sintetični kavčuk

Državnemu zavodu za kemijo v Moskvi se je posrečilo najti postopek za pridobivanje sintetičnega kavčuka iz acetilena. Ta kavčuk je boljše kakovosti od sintetičnega kavčuka, ki se pridobiva po drugih postopkih. Pravijo, da so tudi stroški za izdelovanje tega kavčuka cenejši.

Tatvina 2000 diamantov

Nekemu draguljarju iz Anverse so neznanec ukradli med vožnjo z brzim vlakom od belgijske meje do Bavarske zalepko z 2000 diamanti, vrednimi nad 200 tisoč dolarjev. Tatovi so neopaženo izginili.

ANEKDOTA

Dva prijatelja sedita v gledališču in občudujeta junakovo igrjo. Eden je poročen, drugi samec.
»Čudovito!« pravi poročenec. »Poglej, na kakšen način izraža soigralki svojo ljubezen!«
»Lepo — kaj ne?« pravi samec. »Pri tem pa sta oba že 18 let poročena.«
»Osemnajst let? Zares poročena? Kakšni igralci!«

Vsak dan ena



»Kako ste si pa razvili tolikšno moč v svojih celjutih?«
»Treniral sem jih z vašimi bitkami.«

185

Žgodovinski roman

»Tako je, sire. Zato sem osebno nanosil v votlino nekaj zaog. Obnovil sem jih, kolikorkrat sem videl, da se stare kvarijo... Pustil sem le vino, ki se je staralo od leta do leta, dokler ni postalo

»Nevruy,« je dejal, »slabo ste bili poučeni. Gospod Jehan Hrabri, ki stoji tu pred nami, je hraber in častit plemič, vreden, da ga vsak spoštuje. Ne glede na svojo lastno nevarnost mi je pravkar rešil življenje.«

sire, moj smrtni in zakletji sovražnik; zato je njegovo pričevanje tem bolj dragoceno... Kakor nani, se skličem na vojvodo Epernon-skega, ki je takisto moj sovražnik... Če je treba, lahko zasliši tudi nekega meniha... ki je moj tretji sovražnik... Govorita, Corciani in d' Epernon: ali naj kralji zasliši vajnega duhovnega očeta?

Njegov nastop je bil izzivalen. Kralj je zasluhl, da so pomenile njegove besede grožnjo. A kakšno grožnjo? Kako dobiti resnico iz tega vražjega človeka, ki je bil tolikanj podoben očetu? Sumno se je ozrl na velikaša, ki so jim bile namenjene Jehanove besede.

Službene objave LNP

Razreš: se dolžnosti II blaga nik LNP po
č 24 t 6 podsaveznih pravil g. Višičer se
na njegovo mesto kooptira g. Jugovec.
Sprejme se in objavi v smislu sklepa
skupštine LNP od 7. avgusta t. l. pravil-
nik za Poškodbeni fond LNP in Poslovnik
za službovce odbornike LNP (Mo).

Telovadišče za pokrajinski zlet v Ljubljani bo na letnem telovadišču »Ljublanskega Sokolca«, ki bo v to svrho primerno razširje-

SEVNICA Iz Kostonjevec je prišel
sejmak notar g. Josip Vmvaliček dočim
je dosednji notar g. Ušlaker odšel v Ljublja-
no. Lepa kumanovska proslava se je vr-
šila 23. p. m. dopoldne v Sokolskem do-
mu z zanimivim predavanjem društven-
e prosvetlarija br. Zeleznik. V ponedeljek
se je vršil izredni občni zbor Elektrikne za-
druge. Napravljenih je bilo več sklepov za
sanacijo zadruge. Tok se bo podražil, zato
na oddelke mesečny orbitiki k deležem. —
Sprito prežadoženosti doma se sedanja
gor Sokola požirvalno trudi, da bi zm-
gel bremena in ohenem izpolnilni in vzdr-
ževal dom. Dovyšene so manjše adaptacije

Zupan je Jenko je predstven božnarja za stopnika ljubljanske IRKD g. Karla Parčarja, podzornikova g. Dušana Jevtića, šolskega nadzornika g. Lukežića in karmniškega župana g. Kratnarja in druge: nato pa je podzornikov g. Jevtić v kratkem navdušujočem govoru razložil pomen kumanovske zmage, ki ni samo osebovoda Srbor izpod turškega jarma, temveč je bila tudi silna vzmožbuda ves ostalim Jugoslovenom, da razstrzajo verige zenoženstva, kar se je v svetovni vojni tudi zgodilo. Z vzkliki kumanovskim žrtvam in kralju ter državi je množica dala duska svojim patriotskim čuvstvom, nato pa je še g. Jozo Ravtar, živi-

SEVNICA Iz Kostonjevice je prišel
benkari notar g. Josip V. moliščak dočim
doslednjaj notar g. Ušlaker odšel v Ljubljano
na ... Lepa kumanovska proslava se je
bila 23. p. m. dopoldne v Sokolskem
domu z zanimivim predavanjem društven
poročastarja br. Zelenka. V ponedeljek
se je vršil izredni občni zbor Eklektike
druge. Napravljenih je bilo več sklepov
in usoda združenja. Tok se bo podražil
na odmejno mesečni pribitki k deležem.
Sporočila praznoženosti doma ne sedanja
br. Sokola pozitivnovalno trudi, da bi zn
bil brenena in ohenem izponoženi in vz
beval dom. Dopravne 60 manjše adaptac

Zupan je Jenko je predstven božnarja za stopnika ljubljanske IRKD g. Karla Parčarja, podzornikova g. Dušana Jevtića, šolskega nadzornika g. Lukežića in karmniškega župana g. Kratnarja in druge: nato pa je podzornikov g. Jevtić v kratkem navdušujočem govoru razložil pomen kumanovske zmage, ki ni samo osebovoda Srbor izpod turškega jarma, temveč je bila tudi silna vzmožbuda ves ostalim Jugoslovenom, da razstrzajo verige zenoženstva, kar se je v svetovni vojni tudi zgodilo. Z vzkliki kumanovskim žrtvam in kralju ter državi je množica dala duska svojim patriotskim čuvstvom, nato pa je še g. Jozo Ravtar, živi-

Izvilleček iz programov

za ples, — KONIGSBERG 19.20: Komplet
glasba na pihala, — 20: Veselo pesmi,
— 20.30: Prenos opere iz Berlina, — MUHL
ACKER 20: Pester program, — 20: Veselo
pesmi, — 20.30: Prenos opere iz Berlina, —
BUDIMPESTA 19.20: Zabaven program,
— 20.45: Kalmanov večer, — 22.45: Cigan-
ska godba, — RIM 17.30: Lahka glasba, —
20.45: Orkestralni koncert.

VSAK NAROČNIK "JUTRA"

le zavarovan za 10.000 dinarov!

